

Određivanje, razlikovanje i definiranje ljudi u pokretu - slučaj Hrvatske

Janković, Luka

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, The Faculty of Political Science / Sveučilište u Zagrebu, Fakultet političkih znanosti**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:114:510203>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom](#).

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-28**

Repository / Repozitorij:

[FPSZG repository - master's thesis of students of political science and journalism / postgraduate specialist studies / dissertations](#)

Sveučilište u Zagrebu
Fakultet političkih znanosti
Diplomski studij: smjer Nacionalna sigurnost

DIPLOMSKI RAD

Tema: Određivanje, razlikovanje i definiranje ljudi u pokretu: slučaj Hrvatske

Student: Luka Janković
Mentor: doc. dr. sc. Borna Zgurić

Zagreb, srpanj 2024.

Izjavljujem da sam diplomski rad (Određivanje, razlikovanje i definiranje ljudi u pokretu: slučaj Hrvatske), koji sam predao na ocjenu mentoru (doc. dr. sc. Borna Zgurić), napisao samostalno i da je u potpunosti riječ o mojem autorskom radu. Također, izjavljujem da dotični rad nije objavljen ni korišten u svrhe ispunjenja nastavnih obaveza na ovom ili nekom drugom učilištu, te da na temelju njega nisam stekao/la ECTSbodove.

Nadalje, izjavljujem da sam u radu poštivao/la etička pravila znanstvenog i akademskog rada, a posebno članke 16-19. Etičkoga kodeksa Sveučilišta u Zagrebu.

SADRŽAJ

UVOD	1
DEFINIRANJE POJMOVA	2
MIGRANTI.....	2
IZBJEGLICE	4
TRAŽITELJI AZILA.....	5
PROGNANICI.....	8
MIGRACIJSKA POLITIKA REPUBLIKE HRVATSKE.....	8
REAKCIJA REPUBLIKE HRVATSKE PREMA MIGRACIJAMA	12
POZITIVNI I NEGATIVNI UTJECAJI MIGRACIJA.....	14
ANKETA I REZULTATI ANKETE	20
Pitanje broj 1: spol	21
Pitanje broj 2: dob	22
Pitanje broj 3 – razina obrazovanja	23
Pitanje broj 4.....	24
Pitanje broj 5 – druga definicija	25
Pitanje broj 6 – treća definicija	26
Pitanje broj 7 – četvrta definicija	27
Pitanje broj 8 – poznavanje pojmova	28
Pitanje broj 9 – stavovi o broju ljudi u pokretu	29
Pitanje broj 10 – Iskustva s ljudima u pokretu	30
Pitanje broj 11 – stavovi o povećanju broja ljudi u pokretu.....	31
Pitanje broj 12 – Gubi li Europa svoj identitet?	32
Pitanje broj 13 – Subjektivni osjećaj ispitanika	33
Pitanje broj 14 – „Smatrate da Hrvatska treba povećati prihvatne centre za strance i više resursa uložiti u pomoć prema migrantima?“	34
Pitanje broj 15 – „Smatrate da mediji prenose samo negativne priče o migrantima i time potiču ljude na stvaranje dodatnih predrasuda?“	35

Pitanje broj 16 – „Smatrate se zabrinutim za budućnost s obzirom kako se situacija s ljudima u pokretu zasad odvija u svijetu?“	36
ZAKLJUČAK.....	37
POPIS LITERATURE	39

POPIS ILUSTRACIJA

Tablica 1. - Populacija izbjeglica po zemlji ili teritoriju azila - EU	7
Grafikon 1 – spol ispitanika	21
Grafikon 2 – dob ispitanika.....	22
Grafikon 3 – razina obrazovanja ispitanika.....	23
Grafikon 4 – definicija izbjeglica.....	24
Grafikon 5 – definicija migranata	25
Grafikon 6 – definicija prognanika	26
Grafikon 7 – definicija azilanata	27
Grafikon 8 – koliko su pojmova ispitanici otprije znali	28
Grafikon 9 – stavovi ispitanika o broju ljudi u pokretu.....	29
Grafikon 10 – iskustva s ljudima u pokretu	30
Grafikon 11 – stavovi ispitanika o povećanju broja ljudi u pokretu	31
Grafikon 12 – gubi li Europa svoj identitet?	32
Grafikon 13 – osjećaj ispitanika pri susretu s ljudima u pokretu.....	33

SAŽETAK

Danas se ljudi često odlučuju na odlazak iz svoje zemlje te promjenu mjesta stanovanja. Tome može prethoditi niz razloga poput prisiljenosti zbog ratova, ekonomske nestabilnosti, nezadovoljstva, boljih uvjeta života, traženja sreće drugdje i ostalo. Kao i većinu europskih država i Hrvatsku je zadesio val stranih ljudi koji su ulazili u našu zemlju. I dok je Hrvatska zasad najčešće samo tranzitna zemlja, nisu svi samo „prošli“ kroz nju već su neki ostali i tražili sreću baš ovdje.

Svakog stranca koji uđe u tuđu zemlju ne možemo klasificirati jednako kao i ostale, nisu svi migranti, kako to mediji vole jednostavno etiketirati. Razlog odlaska i ishod putovanja, odnosno konačni zamišljeni cilj te osobe, također je vrlo bitan te pomoću tih elemenata možemo odrediti o kojoj se skupini ljudi radi.

Tema ovog rada su ljudi u pokretu, specifičnije oni ljudi koji ulaze u Hrvatsku. Ti ljudi odlaze iz svojih domovina iz različitih razloga, a u ovome radu će biti objašnjeno koji su to razlozi i kako razlikovati te ljude kako ne bi došlo do zabune ili pretpostavke da svi žele isto.

Cilj ovog rada je zato upravo to, pokušati jasnije definirati svaku skupinu ljudi u pokretu, od migranata, izbjeglica, prognanika do azilanata te njihove podskupine.

Istraživačko pitanje rada je: koliko su mladi ljudi u Hrvatskoj upoznati s pojmovima ljudi u pokretu i mogu li ih razlikovati? Odgovor na to pitanje će se tražiti u provedenoj anketi.

Hipoteza rada je: mladi ljudi u Hrvatskoj ne pridaju mnogo pažnje i razmišljanja oko takvog pitanja te većinu stranaca koji ulaze u Hrvatsku svrstavaju u isti koš, tj. pod pojam migranata koji je u zadnje vrijeme popularan.

Prvi dio rada se, kako je gore navedeno, bavi teorijskim dijelom unutar kojeg se navode neki specifični primjeri i situacije koje su prouzročile krizu u Hrvatskoj te probleme u provođenju politika prema strancima. Drugi dio rada je zamišljen kao prikazivanje rezultata ankete koju će ispunjavati studenti s različitih fakulteta te mlađi ljudi do 35 godina. Time će se dobiti uvid u razmišljanja mlađe populacije Hrvatske na spomenutu temu.

UVOD

Netko bi se mogao zapitati: „Zašto je uopće bitno koja je razlika između tih skupina i što dobivamo s time? Ionako svi rade isto – prolaze kroz našu zemlju?“ Ali, nije baš tako jednostavno, štoviše bitno je napraviti klasifikaciju i odrediti razliku jer pričamo o osobama, a ne stvarima, te je potrebno ne vršiti takvu formu diskriminacije. Također, treba težiti k pružanju osnovnih ljudskih prava tim ljudima te izbjegavati kriva tumačenja i strahove domicilnog stanovništva. Upravo narod države u koju ljudi u pokretu ulaze i prolaze, često imaju kriva mišljenja o njima, koja su pod utjecajem medija i drugih loših izvora informacija.

Najveći valovi migracije stanovništva u svijetu u posljednje vrijeme dogodili su se 2015. i 2016. godine kada su zbog ratova na Bliskom istoku tisuće ljudi tražili novi dom i mir na području Europe. Hrvatska nije bila izostavljena. Zbog njemačke politike otvorenih vrata ona je bila i najpoželjnija destinacija međutim nisu svi dospjeli do svojih ciljeva.

Situacija danas u svijetu nije bajna, ali je daleko od krize koja je pogodila svijet prije skoro 10 godina. Rezultati takvog raspleta događaja su sve više vidljivi građanima Hrvatske koji se s migrantima i ostalim skupinama ljudi u pokretu, mogu susresti gotovo svakodnevno, što nije bio slučaj prije.

DEFINIRANJE POJMOVA

Zbog već navedenih razloga, izrazito je bitno navesti i definirati skupine ljudi u pokretu. Ovaj odjeljak će nastojati što jasnije približiti upravo tu problematiku. Definirat će se pojmovi poput migranata, izbjeglica, azilanata i prognanika.

MIGRANTI

Valjalo bi za početak objasniti sam pojam migracija, a nakon toga i pojam migranata. Navedeni pojmovi su najopširniji jer kako bi netko bio izbjeglica, azilant ili prognanik, u isto vrijeme mora biti i migrant. Definicije će nam pomoći da preciznije shvatimo o čemu je riječ.

Migracija je drugim, pojednostavljenim riječima selidba. Svaki puta kada osoba promijeni mjesto stalnog boravišta to nazivamo migracijom. Preseljenje može biti privremeno ili trajno, unutar ili izvan granica matične države no svejedno se to klasificira kao migracija. Primjerice tako bi nazvali i osobu koja svaki dan prelazi iz jedne županije u drugu, samo radi posla ili neke druge obaveze ili osobu koja dođe na odmor iz jednog grada ili države u drugu.

Migrante ipak možemo podijeliti na dvije podskupine, a to su emigranti i imigranti. Tako je emigrant osoba koja se iseljuje iz neke države, a imigrant je osoba koja useljava iz vlastite države u neku drugu.

Nažalost ne postoji univerzalno prihvaćena definicija migranata, ali za svrhe ovog rada posudit će se definicija koju su osmislili u organizaciji UNHCR-a (*The United Nations Refugee agency*): „Riječ migrant se tradicionalno koristi kako bi se odredili ljudi koji se kreću svojim izborom, a ne kako bi pokušali pobjeći od sukoba ili progona, obično preko internacionalnih granica“ (UNHCR, 2024). Najčešće su razlozi migracije ujedinjenje s ostatkom obitelji koja već živi u inozemstvu, potraga za boljim uvjetima života ili neki drugi osobni razlog.

U zadnje vrijeme se pojam migranata sve više koristi kao „krovni pojam“ referirajući se na svaku osobu koja odlazi sa svoga uobičajenog mjesta stanovanja, bilo to unutar države ili preko granice te također bez obzira je li to kretanje prisiljeno ili odlučeno vlastitom voljom (UNHCR, 2024).

Upravo je to i problem, kako UNHCR navodi, kada ljudi nemarno nazovu izbjeglice ili tražitelje azila, migrantima jer ti ljudi trebaju međunarodnu zaštitu za razliku od migranata. Krivo koristeći taj pojam riskira se smanjivanje šansi da se toj osobi pruži pravna zaštita koju su države trenutnog boravišta te osobe, dužne pružiti izbjeglicama.

Hrvatska je zemlja koja stoji nisko u gotovo svim aspektima u usporedbi s drugim zemljama Europske unije, a mali broj stanovnika je također jedan od tih parametra. I dok razvijene zemlje već godinama muku muče s prevelikom populacijom i sustavom koji jednostavno nije napravljen da omogući normalan tijek života za toliki broj ljudi, Hrvatska s druge strane, zadnjih godina ima problem s padom broja stanovništva. Zadnji statistički podatci su pokazali kako smo pali ispod broja od četiri milijuna stanovnika. Imajući to na umu, Vlada RH je pokušala primamiti ljude natrag u državu, a to je i uspjela jer je nakon dugi niz godina 2022. godine zabilježen pozitivan saldo migracije stanovništva. Pedesetak tisuća ljudi se doselilo, a odselilo se nešto manje, otprilike 40 tisuća (Državni zavod za statistiku, 2023). Za manje države je dakle očito da migracije ne moraju nužno značiti lošu stvar već dobru, barem za statistiku i gospodarstvo.

Najveći razlog za migraciju je traženje boljeg posla, tj. bolje plaće u odnosu na državu iz koje potječu. Fenomen po nazivu „odljev mozгова“ odnosi se na visoko obrazovane mlade ljude koji su sposobni raditi zahtjevne poslove pri kojima je visoka traženost novih radnika. Takvi radnici su svakoj državi potrebni, ali nažalost, nerazvijenim državama je teško ponuditi bolje ili barem iste uvjete od država u inozemstvu te se tako takva vrsta radnika najčešće odlučuje na odlazak iz države i migraciju u drugu, visoko razvijenu državu. Nude im se bolje plaće i bolji uvjeti te dodatne pogodnosti za jednaki opseg rada kao u državi rođenja pa uzimajući to u obzir, može ih se razumjeti (Bell i sur, 2010).

S druge strane postoje i oni radnici koji posjeduju nižu razinu obrazovanja i vještina, ali su također traženi u pojedinim zemljama zbog sve većeg trenda među mladima koji ne žele raditi poslove primarne djelatnosti (Bell i sur, 2010). Već dugi niz godina je teško pronaći majstora, električara i ostale ljude sličnih zanimanja jer velik udio mladih takve poslove smatraju „ispod časti“. S time su se upoznali i stanovnici Hrvatske, koji su u zadnjih par mjeseci i godina imali priliku vidjeti promjene na ulicama – radi se o velikom broju migranata koji su došli raditi u Hrvatsku zbog boljih uvjeta. Prema statistici najviše ih je iz Nepala, a rade poslove poput dostave hrane, u restoranima, pekarama i kafićima. Najviše ih je u Zagrebu s obzirom da je to glavni grad, a za građane je to bio velik šok na koji se još uvijek privikavaju.

IZBJEGLICE

Drugi pojam s kojim se susrećemo jest pojam izbjeglica, a najjednostavnije rečeno, radi se o svim osobama koje su prisiljene napustiti svoju državu ili prebivalište, samo na određen period ili pak trajno. Razlozi te prisiljenosti i teške odluke na preseljenje najčešće se mogu pronaći pri izbijanju ratova, elementarnih nepogoda te zbog etničkog i vjerskog nasilja. Ujedinjeni narodi su na konvenciji 1951. godine odredili pojam izbjeglica sljedećom definicijom: „Izbjeglica je ona osoba koja se zbog osnovanog straha od progona temeljem svoje rase, vjere, nacionalnosti, pripadnosti određenoj društvenoj skupini ili političkog mišljenja, nalazi izvan zemlje svoje nacionalnosti, a ne može ili se zbog takvog straha ne želi staviti pod zaštitu te zemlje“ (UNHCR, 2024).

Dakle, ti ljudi su svojom voljom odlučili otići iz svoje države i iako to nisu htjeli, to je bila ispravna odluka za donijeti. Ma koliko je snažan i prisutan patriotizam, nije vrijedno riskirati vlastiti život zbog loših odluka drugih ljudi, stanovnika te države.

Kako je ovo stvarno aktualna i bitna tema, pokazuje i poražavajuća statistika iz 2023. godine koja je zabilježila najviši broj izbjeglica u svijetu otkako se prikupljaju statistički podatci. Ukupno 117,3 milijuna ljudi u svijetu, pred kraj 2023. godine, jest raseljeno kao rezultat raznih sukoba. Od toga su 68,3 milijuna unutarnje raseljeni, što znači da nisu prošli kroz niti jednu međunarodno priznatu granicu, a ostalih 50,2 milijuna se vode kao izbjeglice jer su prošli granice (Nrc.no, 2024).

Postoji nešto što se zove *Quota refugee*, tj. kvota izbjeglica koju svaka država određuje i obvezuje ju prihvatiti. Svake godine, države moraju individualno, u sporazumu s UNHCR-om, odrediti koliki broj kvota izbjeglica će prihvatiti. Nerijetko se događa da se upravo kvota izbjeglice raseljavaju u drugu državu kada je postignut dogovor s UNHCR-om, kako jedna država ne bi imala ne pravedno velik broj izbjeglica u usporedbi s drugim zemljama (Nrc.no, 2024).

Relativno nedavan događaj pokrenuo je velik val novih izbjeglica koji su bježali u sigurnost. Radi se o ruskoj invaziji na Ukrajinu koja je započela 24. veljače 2022. godine. S obzirom na geografski položaj Ukrajine koja je smještena na europskom kontinentu, logično je bilo za pretpostaviti da će većina izbjeglica tražiti sigurnost u nekim od susjednih europskih zemalja. Tako je i bilo, a dio njih je stigao i do Hrvatske, točnije 22.407 ljudi, od kojih su 11.162 (49,8%), muškaraca 3.802 (16,9%) i djece 7.443 (33,3%) (Hrvatskazaukrajinu.gov.hr, 2023).

Kao i većina europskih zemalja i šire, Republika Hrvatska i njena Vlada, oštro su osudili rusku agresiju te su ponudili humanitarnu i tehničku pomoć Ukrajini. Osnovana je Međuresornu radnu skupinu kako bi se lakše odvio postupak prihvata i zbrinjavanja raseljenog stanovništva iz Ukrajine (Hrvatskazaukrajinu.gov.hr, 2023).

TRAŽITELJI AZILA

Osobu koju možemo svrstati pod pojam tražitelja azila je ona osoba koja namjerava tražiti ili već čeka odluku na njen zahtjev za međunarodnom zaštitom. Pojedine države navedenu definiciju koriste kao pravni termin za osobu koja se prijavila za dobivanje izbjegličkog statusa, a još nije dobila konačnu odluku kao odgovor za svoj zahtjev. Na svijetu je, prema statističkim podacima skoro sedam milijuna ljudi u protekloj godini podnijelo zahtjev za azil u različitim zemljama (UNHCR, 2024).

Jedna od osnovnih ljudskih potreba je potreba za sigurnošću, stoga je bitno naglasiti da svaka osoba koja bježi od sukoba ili progona ima pravo tražiti zaštitu ili azil u drugoj državi kao dio osnovnog ljudskog prava. Zaštitu privatnosti i zaštitu samih osoba barem privremeno pružaju za to zadužene organizacije poput UNHCR-a, Crvenog Križa, UNICEF-a i ostalih (UNHCR, 2024).

Stranci koji dolaze tražiti azil, podnose zahtjev i obrazlažu razloge podnošenja zahtjeva te čekaju na odluku zaduženog tijela. U međuvremenu, dok čekaju odluku, smiju boraviti na području te zemlje dok ne dobiju vijest o odluci. Postoje uvjeti koji se moraju ispuniti kako bi se odobrio azil, on se ne dobiva lako i ne dobivaju ga svi. Ipak, ukoliko se dokaže da osoba koja je podnijela zahtjev ne ispunjava određene uvjete, a postoje stvarne šanse da će ta ista osoba biti u opasnosti i pretrpjeti nepravdu ako se vrati u svoju domovinu, pruža joj se supsidijarna zaštita. Povratak u tu zemlju značio bi velik rizik za tu osobu te zbog toga ona odbija prihvatiti zaštitu te zemlje. Pod ozbiljnim nepravdama kojoj se tim osobama mogu dogoditi se misli na: „prijetnje smrtnom kaznom ili smaknuće, mučenje, nečovječno ili ponižavajuće postupanje ili kažnjavanje te ozbiljnu i individualnu prijetnju životu civilnog stanovništva zbog proizvoljnog općeg nasilja u situacijama međunarodnog ili unutarnjeg oružanog sukoba“ (Gov.hr, 2024).

Kada se osobi odobri azil ili supsidijarna zaštita, ona smije boraviti na području Republike Hrvatske maksimalno dvije godine od dana dobivanja zaštite. Osim boravka, tražiteljima azila

se omogućava i pravo na: rad, zdravstvenu zaštitu, obrazovanje, slobodu vjeroispovijesti, besplatnu pravnu pomoć, socijalnu skrb, pomoć pri uključivanju u društvo i spajanje s članom obitelji, vlasništvo nekretnine sukladno Konvenciji iz 1951. godine te posljednje, stjecanje hrvatskog državljanstva sukladno Zakonu o hrvatskom državljanstvu (Gov.hr, 2024).

Naravno, tražitelji azila, azilanti i stranci pod supsidijarnom zaštitom su obvezani na poštivanje Ustava, zakona i drugih propisa Republike Hrvatske.

Kada osobe dobiju zaštitu, kao što je gore navedeno, imaju pravo na rad, ali onima u Hrvatskoj to najčešće nije lagan zadatak te nailaze na svakakve prepreke. Najveća prepreka je dakako jezik koji je potpuno drugačiji od većine zemalja, osim onih slavenskih, a upravo on je bitan kotačić mehanizma koji otključava vrata svih ostalih potreba stranaca. Uz jezik velik problem azilantima je i nedostatak razine kvalifikacije ili kvalifikacija za poslove koji nisu potrebni na tom području. I dok je privremeno podučavanje jezika prije bilo moguće, sada je to stvar prošlosti jer su zbog financijskih razloga vladajući odlučili ukinuti taj program čime su uvelike otežali situaciju azilantima. Za pohvalu su s druge strane akcije volontera koji na razne načine pokušavaju pomoći azilantima pa tako i učeci ih jeziku najbolje što mogu (Baričević, 2014: 123).

Ono što još ne ide na ruku azilantima i strancima diljem Europe su zajednička pravila (acquis) koja se moraju dogovoriti između zemalja članica i Europske unije oko zajedničke politike o strancima koji ulaze na kontinent. Prema pravilu Europske unije da bi se zakon potvrdio, potrebno je da se barem 55% članica s tim složi, ali pod uvjetom da taj postotak čini barem 65% stanovništva članica Europske unije. „Novi acquis promašio je svoju svrhu – minimalni standardi zaštite, odnosno velik prostor diskrecije otvoren članicama u usvajanju i primjeni normi nije mogao stvoriti plodno tlo za razvoj ujednačenih azilnih sustava u državama članicama“ (Baričević, 2014: 117). Time je situacija dovedena u stanje velike nejednakosti između država članica, gdje pojedine države daju mnogo i trude se pružiti pomoć strancima, a dok neke nevoljko pružaju jedva temeljne uvjete za poštivanje osnovnih ljudskih prava i potreba. Ono što se činilo pogrešnim, nastavilo se i dalje jer su članice dogovor zamijenile s prebacivanjem odgovornosti na zemlje članice i one koje to žele tek postati, koje imaju najmanje razvijene uvjete za zaštitu izbjeglica. Države koje prije par godina nisu mogle zadovoljiti niti preduvjete za zaštitu stranaca, zasigurno nisu rješenje izbjegličke krize te se time problem samo odugovlači umjesto rješava – preuzimanjem odgovornosti na sebe. (Baričević, 2014: 117).

Tablica 1. Populacija izbjeglica po zemlji ili teritoriju azila EU

ZEMLJA	GODINA	BROJ POPULACIJE
Njemačka	2023.	2.593,007
Poljska	2023.	971,478
Francuska	2023.	664,366
Španjolska	2023.	385,701
Češka	2023.	377,120
Italija	2023.	298,296
Austrija	2023.	257,811
Nizozemska	2023.	237,767
Švedska	2023.	237,632
Grčka	2023.	192,384
Belgija	2023.	167,831
Slovačka	2023.	126,866
Irska	2023.	113,902
Bugarska	2023.	97,618
Finska	2023.	89,869
Rumunjska	2023.	87,487
Litva	2023.	80,225
Danska	2023.	68,912
Mađarska	2023.	63,180
Portugal	2023.	62,807
Latvija	2023.	45,761
Estonija	2023.	42,005
Cipar	2023.	39,044
Hrvatska	2023.	25,029
Luksemburg	2023.	13,735
Malta	2023.	11,724
Slovenija	2023.	10.525

Izvor: World Bank Group, 2024.

Kao što možemo vidjeti na prikazanoj tablici, Hrvatska je pri kraju liste zemalja članica EU, a razlog tome su bolji standardi u zemljama pri vrhu tablice te veća razvijenost same zemlje i bolji uvjeti koji se nude za strance. Hrvatska je većinski samo tranzitna zemlja koju stranci prolaze jer nudi siguran put, za razliku od nekih drugih zemalja te im je cilj doći do sjevernijih dijelova Europe. Jako mali broj stranaca, u usporedbi s drugim zemljama, želi ostati u Hrvatskoj i tražiti azil. Diskutabilno je pitanje treba li Hrvatska težiti promijeni takvog stanja, truditi se razviti državu u koju bi više stranaca htjelo ostati, a možda time i promijeniti stavove mladih ljudi koji odlaze iz države ili je bolja opcija ostaviti stvari kakve jesu i time izbjegavati krize koju bi mogli uzrokovati veći brojevi stranaca koji bi zatražili azil i ostanak u državi?

PROGNANICI

Ljudi često zamjenjuju pojmove izbjeglice i prognanika te ih nerijetko smatraju jednoznačnima. Ali to naravno nije tako jer iako imaju slične definicije, ova dva pojma se itekako razlikuju. Važno je istaknuti razliku između ta dva pojma, stoga, kako je već ranije objašnjeno, izbjeglice su osobe koje bježe od loše situacije koja se odvija u njihovoj zemlji poput ratova te to rade jer se ne osjećaju sigurnima iako bi radije ostali u svojoj domovini i živjeli u miru. Prognanici su s druge strane one osobe koje se iseljavaju iz svog kraja ili države u kojoj žive, protiv svoje volje, a razlog tome je postojanje izravne naredbe ili prijetnje od strane države ili agresora, tlačitelja i slično (Irh.hr, 2024).

Primjer koji bi pobliže opisao situaciju tih ljudi je možda i najbliži upravo našem narodu i susjedima iz Federacije Bosne i Hercegovine, koji su bili prognani iz svojih domova i zemlje od strane srpske vojske koja je vršila agresiju i nad civilnim stanovništvom za vrijeme Domovinskog rata 90-ih godina prošlog stoljeća (Irh.hr, 2024).

Takvi scenariji se događaju u svakoj zemlji i ponavljaju se kroz povijest, a među najpoznatijim primjerima je Napoleon koji je čak dva puta bio protjeran iz vlastite vojske, Edward Snowden koji je prognan iz SAD-a nakon što je otkrio povjerljive informacije iz CIA-e te se sad skriva u Rusiji i kao zadnji primjer časne sestre koje su prognane iz Čehoslovačke, 1948. godine tijekom komunističkog *coup d'état*-a.

MIGRACIJSKA POLITIKA REPUBLIKE HRVATSKE

Migracijska politika je opći politički dokument u kojem se opisuje državni prihvatljiv okvir ponašanja i djelovanja sudionika koji će biti u doticaju s određenim mjerama. Takva politika se donosi u dogovoru s Europskom komisijom, državnim tijelima i ostalim organizacijama i institucijama Republike Hrvatske. Postoje samo dva službena dokumenta migracijske politike Republike Hrvatske i to za godine: 2007./2008. te za razdoblje od 2013. do 2015. godine. Treba još spomenuti godišnje izvješće za 2020. godinu u kojem se nalaze informacije vezane za migracije, azil i dodatne upute vezane za COVID virus (Milardović, 2014: 179).

Mjere koje su navedene kao ciljevi poboljšanja na određenim područjima su sljedeće: „vizna politika, statusna pitanja stranaca, hrvatsko državljanstvo, azil, integracijska politika, neregularne migracije, hrvatsko iseljeničtvo, usklađivanje zakonodavstva s izmjenama u

pravnoj stečevini Europske unije, ažuriranje analize stanja na tržištu rada, s prijedlogom odgovarajućih mjera za zadovoljavanje potreba za radnom snagom, jačanje kapaciteta na području azila, daljnji razvoj i unaprjeđenje politike upravljanja granicom, izgradnja dvaju tranzitnih prihvatnih centara za strance, kao i objekta za smještaj djece i drugih ranjivih skupina neregularnih migranata te poticanje povratka hrvatskih iseljenika u Republiku Hrvatsku, kao i mogućnost za zapošljavanje i ulaganje u Republiku Hrvatsku“ (Milardović, 2014: 180., prema Narodne novine 27/13).

Jedan od ciljeva migracijske politike je također i pokušaj integracije stranaca u društvo određene zemlje u koju dolaze. To još možemo nazvati integracijskom politikom koja mora biti javna i nacionalna, a ona obuhvaća ciljeve, načela, sudionike i aktivnosti koje su namijenjene spajanju i povezivanju stranaca i izbjeglica u društvo u zajednicu koja ih prihvaća. Integracija je tako dvosmjernan proces koji se temelji na obostranim pravima, koje moraju biti u korelaciji s obvezama osobe koja je državljanin treće države, a također ima zakonit boravak u državi prihvata. Proces integracije je tako: dvosmjernan, dinamičan i dugoročan te višedimenzionalan. Većina država je morala uskladiti nacionalne integracijske politike s ostalim zemljama i Europskom unijom pa su tako neki od zajedničkih elemenata nacionalnih integracijskih politika sljedeći: poštovanje temeljnih vrijednosti u demokratskom društvu, pravo na zadržavanje vlastitoga kulturnog identiteta, prava komparativna pravima građana Europske unije, aktivno sudjelovanje u svim životnim aspektima na jednakim osnovama. Kako bi integracija bila uspješna, u Republici Hrvatskoj je bitno da partnerstvo između civilnog društva i privatnog sektora bude što bolje (Milardović, 2014: 181).

U zakonodavnom okviru nalazi se i Zakon o strancima koji propisuje uvjete ulaska, kretanja, boravka i rada stranaca u Republici Hrvatskoj. Odredbe Zakona o strancima su morale biti usklađene s 22 pravna akta Europske unije koji se odnose na ulazak, vize, boravak i zapošljavanje stranaca, ali s obzirom da se pravna stečevina Europske unije konstantno mijenja, države su dužne pratiti promjene i sukladno s time mijenjati vlastite zakone. Zbog toga su česte pojave novih dokumenata koje se nazivaju dopunama zakona (Milardović, 2014: 183).

Zakon o strancima je jedan od najbitnijih na području migracija, ali nije i jedini. Od ostalih zakona koji su važni za uređenje migracijskih tokova su: „Zakon o nadzoru državne granice, Prekršajni zakon, Zakon o kaznenom postupku, Zakon o policiji. Od zakona koji propisuju temeljna ljudska prava i slobode zakonitih migranata, utvrđenih Ustavom Republike Hrvatske, socijalno i zdravstveno osiguranje migranata moralo se urediti sljedećim zakonima: Zakonom o obveznom zdravstvenom osiguranju, Zakonom o obveznom zdravstvenom osiguranju i

zdravstvenoj zaštiti stranaca u Republici Hrvatskoj, Zakonom o socijalnoj skrbi, Zakonom o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti“ (Milardović, 2014: 185 prema Narodne novine, br: 80/08, 120/10, 25/12 i 118/12, 12/13 pročišćeni tekst i 153/13).

Što se tiče azila, najvažniji dokument je Zakon o azilu te jedanaest provedbenih propisa u kojima se detaljno objašnjavaju postupci vezani za azilante u vidu „obrazaca, zbirki podataka, smještaja, zdravstvenih pregleda i visine novčane pomoći tražitelja azila, azilanata i stranaca pod privremenom zaštitom, besplatnu pravnu pomoć u postupku azila, učenje hrvatskog jezika, povijesti i kulture te način provođenja programa i provjera znanja tražitelja azila, azilanata, stranaca pod privremenom zaštitom i stranaca pod supsidijarnom zaštitom radi pristupa obrazovnom sustavu Republike Hrvatske“ (Milardović, 2014: 190).

Pri postupku prihvata azilanata od velike pomoći je Hrvatski Crveni križ, Jesuit Refugee Service i Centar za mirovne studije. Svi oni surađuju s Ministarstvom unutarnjih poslova. Što se tiče lokacije smještaja azilanata, bilo ih je nekoliko, a jedna od najranijih u povijesti Republike Hrvatske, dogovorom sklopljenim 2006. godine je kupljen vlastiti vladin objekt u Kutini. Zbog povećanja broja tražitelja azila i premalog kapaciteta objekta u Kutini, 2011. godine je Vlada sklopila ugovor sa Željezničkim ugostiteljstvom d.o.o. u svrhu pružanja usluge smještaja i prehrane tražitelja azila. Razmišljalo se o novoj lokaciji, a 2013. godine su odlučili preseliti azilante u hotel Porin, ta dva prihvatilišta ukupno mogu prihvatiti oko 700 ljudi, tj. stranaca. Zbog sigurnosnih problema, Vlada Republike Hrvatske informacije o mogućim novim lokacijama za prihvata azilanata drži tajnima (Milardović, 2014: 193).

Dablinski postupak je stupio na snagu u jesen 2020. godine te je također jedan od značajnijih dokumenata vezanih za azilante i tražitelje azila. Na poticaj Europske komisije, tako je nastao novi pakt o migracijama i azilu s kojim su se dakako, morali složiti i Europski parlament, države članice EU i ostali sudionici. Novi pakt pruža nove elemente koji su bili potrebni kako bi pristup migraciji bio sveobuhvatan. Najvažnija premisa dokumenta jest što su njime države članice primorane jednako sudjelovati i doprinosti solidarnosti na konstantnoj bazi. Time se više neće tolerirati da jedna država članica sama mora snositi nerazmjernu odgovornost (European Commission, 2024).

Dablinskim postupkom se tako utvrđuje koja je država odgovorna za odlučivanje o pojedinom zahtjevu za azil. U određenim slučajevima Hrvatska, ili neka druga država članica možda neće biti odgovorna za ispitivanje zaslužuje li osoba koja je podnijela zahtjev, stvarno zaštitu, već će to raditi neka druga država u Europskoj uniji koja će biti slučajno odabrana. Ovo su neki od

slučajeva kada druga država mora odlučiti umjesto one u kojoj se izdaje zahtjev: „ako je osoba maloljetna, a ima obitelj koja ima boravak u navedenoj državi, ako osoba koja traži zaštitu ima člana obitelji koji je već dobio ili tražio zaštitu u navedenoj državi, ako tražitelj ima dozvolu boravka ili vizu izdanu u navedenim državama, ako su mu uzeti otisci prstiju kao tražiteljima zaštite ili neregularnim migrantima u navedenim državama, ako postoje dokazi da je osoba boravila ili putovala u drugu državu, čak i ako im tamo nisu uzeti otisci prstiju“ (UNHCR, 2024).

Kako bi se provele uredbe Dablinskog postupka, potrebno je bilo osigurati svu informatičku i tehničku opremu za uspostavu sustava Eurodac i DubliNet koji su financirani djelomično iz fondova Europske unije i djelomično s pomoću proračunskih sredstava. Hrvatska je sve uvjete za početak rada Dablinskog postupka zadovoljila 2013. godine. To je prva godina u kojoj je Hrvatska službeno bila članicom Europske unije, a u tom periodu je prosljedila ukupno 440 otisaka prstiju u središnju jedinicu Eurodac. Od toga su evidentirani 346 tražitelja azila pod kategorijom 1, pod kategorijom 2 (stranci u nezakonitom ulasku) 91 te pod kategorijom 3 (stranci u nezakonitom boravku) 3 (Milardović, 2014: 195).

Cilj ove regulacije je također osigurati što brzi pristup azilu preko svih procedura i aplikacija. Glavni elementi Dablinske regulacije su: „rano upozorenje, spremnost i mehanizam kriznog menadžmenta, niz odredbi zaštite podnositelja zahtjeva poput obveznog osobnog intervjua i posebna prava za maloljetnike, mogućnost uručivanja žalbi za obustavljanje premještaja u periodu dok se čeka odluka, obveza da se osigura besplatna pravna pomoć pri zahtjevu, osnova za pritvor u slučaju opasnosti od bijega, mogućnost da se tražitelji azila (za koje se kasnije utvrdi da su neregularni migranti) budu vraćeni prema Direktivi o vraćanju i da budu tretirani u skladu s Dablinskim sporazumom, zagarantirano pravo na žalbu oko odluke premještaja dok ne završi sud te jasnija pravna procedura za države članice oko rokova koji se moraju poštivati“ (European Commission, 2024).

Rješavanje zahtjeva za azil odvija se u nekoliko faza, a one su sljedeće: „počinje pripremom donositelja odluka za saslušanje, dalje slijedi samo saslušanje, provjera činjenica i spoznaja dobivenih tijekom saslušanja, provjera situacije u zemlji podrijetla i prikupljanje ostalih relevantnih informacija, podataka i činjenica važnih za donošenje odluke, a vezanih za stanje u određenoj zemlji podrijetla i za sam zahtjev te, konačno, donošenje same odluke, odnosno rješenja po pitanju zahtjeva za azil“ (Milardović, 2014: 196).

REAKCIJA REPUBLIKE HRVATSKE PREMA MIGRACIJAMA

Države Europske unije imale su najviše problema tijekom migracijskih valova jer je većina migranata htjela ići pravcem Europe. Neke su države imale više problema, neke manje, što je zavisilo od razvijenosti, spremnosti na krizu i razinu životnog standarda. Hrvatska pripada zemljama koje nisu imale prevelike probleme i krize što se tiče migrantske krize jer je većina stranaca samo prolazila njome i htjela nastaviti dalje. No, to ne znači da nije važno istaknuti kakvu je reakciju i spremnost pokazala država te kako se plan provodio u praksi, a također je i iznimno važno kako su se državljani ponašali prema strancima, od onih zaposlenih na tom području do običnih civila.

Naravno, to je teško dokazati i obuhvatiti cijelu zemlju, sve ljude, ali vrijedi pokušati prikazati barem neke situacije, priče i osobna mišljenja ljudi koji su bili u doticaju s navedenim.

Republika Hrvatska je kroz godine napredovala u pogledu migracija i pružanja azila, što zbog toga što je sama to htjela, što zbog toga što ju je Europska unija to natjerala, kako bi uopće mogla njoj pristupiti. Tako je i broj stranaca i tražitelja azila, rastao, kako se razvijala i sama država na tom području. Broj novih stranaca kroz godine nije previše rastao (osim u jedinstvenim situacijama poput rata u Ukrajini), ali je pozitivno što se pokazalo da Hrvatska može funkcionirati i pružiti pomoć medijskom broju stranaca, ali i onom većem, u ekstremnim situacijama.

Republika Hrvatska je jedna od zemalja koja se nalazi na „balkanskom koridoru“, što znači da je kroz povijest, najveći broj tražitelja azila i neregularnih migranata u RH dolazio kroz navedeni koridor. On seže od Turske i (ili) Grčke preko Makedonije, Srbije, Kosova, Bosne i Hercegovine, Albanije i Crne Gore. Najviše neregularnih migranata, preko dvije trećine, od svih navedenih država, u Republiku Hrvatsku, ulazi iz Srbije na istočnom dijelu naše granice, dok drugi dio migranata ulazi iz Bosne i Hercegovine (Milardović, 2014: 199).

U Republiku Hrvatsku se može ući još i morskim putem, ali slučajevi kada su neregularni migranti ulazili u RH morskim putem, bili su iznimno rijetki.

Hrvatska, već spomenuto, nije svjedočila velikim krizama na vlastitom području, ali za onaj broj stranaca koji je ulazio u državu, nije bilo nikakvih prepreka te stranci nisu bili zakinuti za osnovna ljudska prava ili bilo što slično. Najbolji primjer toga se može pročitati iz djela knjige Patricka Kingsleya – *Nova Odiseja*: „Kako se to već događa, Hrvati rado izlaze u susret. Možda zbog toga što se sjećaju nedavnog rata i bijega. Gore u Vukovaru srbijanske su postrojbe opkolile hrvatske borce za slobodu početkom 1990-ih i poslije ih više od dvjesto masakrirale

na farmi u okolici. Ljudi koji ovdje žive znaju kako je to bježati od neke grozote, stoga je, kad se na njihovoj granici pojave ljudi poput Riada, njihov odgovor humaniji nego onaj Mađara“ (2016: 269).

Može se reći kako se Hrvatska dobro snašla i da je odradila „posao“ koji joj je bio, na neku ruku, moralna dužnost, ali kao i sve drugo u životu, nije uvijek sve prolazilo savršeno. Od problema koji su zatekli strance u Hrvatskoj, najveći je bio jezična barijera. Sirijac Mazen Al Ahmed, kao pozitivan primjer, volontirao je prihvatilištu za migrante u Hrvatskoj, kada su u velikim brojevima migranti dolazili na granicu. S obzirom da živi u Hrvatskoj od 1980. godine, velikodušno je svoje vrijeme utrošio na pomoć svojim zemljacima i tako olakšao komunikaciju između migranata i zaposlenih u prihvatnom centru (Kapić za UNHCR, 2020).

Drugi primjer problema je bio i mogućnost razdvajanja obitelji pri prelasku u Hrvatsku. Iako, kako navodi Kingsley (2016: 171): „Hrvati možda pokazuju topliju dobrodošlicu od Mađara, ali su loše pripremljeni da se nose s toliko velikim priljevom ljudi u seoskom, izoliranom području. U sljedećim će mjesecima dosta više od 400 tisuća ljudi prijeći ovdje. U prvih nekoliko dana hrvatska vlada nije baš imala pojma kako ih preseliti iz sela koja leže tik uz istočnu granicu. Na početku su izbjeglice zapele na seoskim željezničkim stanicama, čekajući izvanredne željezničke kompozicije koje su stizale samo jednom dnevno“ (Kingsley, 2016: 171). Vlakovi su imali kapacitet od tisuću ljudi, a na peronu je uvijek bilo minimalno petsto ljudi više, stoga je često nastao metež. Kada je stigao vlak, policija je formirala ljudski zid te naoružani kacigama i palicama, pokušava uspostaviti barem neki red (Kingsley, 2016: 171).

Gore navedeni primjeri su pokazatelj loše organizacije koju je pokazala Hrvatska u danim uvjetima.

POZITIVNI I NEGATIVNI UTJECAJI MIGRACIJA

Svatko ima vlastito mišljenje kada se spomene pitanje migracija. S obzirom da su ranije u povijesti migracije također postojale, ali u znatno manjem opsegu, uvriježeno je mišljenje kako prije one nisu toliko smetale ljudima, ali s druge strane, danas, kada je postotak kretanja stranaca znatno veći, ljudi različito reagiraju na njihove pojave. Dok jednima pojava sve više stranaca u njihovoj zemlji predstavlja samo pozitivne promjene i vide samo pozitivno u tome, drugi dio ljudi otvoreno govori kako ih to smeta te pojedini govore kako ih je strah takvih naglih promjena, a neki pak idu u ekstremnom smjeru i govore kako ulazak stranaca u njihovu državu smatraju prijetnjom. U ovom dijelu će se prikazati obje strane priče te će se odluka o tome tko više ima pravo, ostaviti čitateljima na vlastitu prosudbu.

Za početak slijede moguće pozitivne strane svih vrsta migracija. Migracije nisu nova stvar, kroz povijest nam je poznat velik broj valova migracija i na njih se većinom gledalo kao nešto pozitivno jer su ljudi dolazili „trbuhom za kruhom“ i bili su spremni raditi sve kako bi im situacija bila nešto bolja i usto nadajući se kako će im budućnost, za njih i njihovu djecu biti svjetlija. Dolazimo tako do prvog pozitivnog utjecaja migracija, a to je dolazak novih radnika.

U prijašnja vremena više je bilo radnika koji su bili obučeni za rad u primarnim i sekundarnim djelatnostima, a kako je svijet išao naprijed, obrazovanje ga je pratilo te je sve više ljudi počelo raditi u tercijarnim i kvartarnim djelatnostima. Kako se situacija na tržištu radnika mijenjala kroz godine, tako su se mijenjale i potrebe država. Potrebe su se razlikovale, odnosno bile su individualne od države do države. Pojedine države su imale dovoljno radnika s nižim obrazovanjem te im je bilo potrebno prikupiti više radnika koji bi pridonijeli znanosti, kulturi i ostalim zanimanjima koji zahtijevaju intelektualne napore. Ostale države su imale suprotan problem, a možda ga još uvijek i imaju. Jasno, radi se o situaciji gdje je većina radnika visokoobrazovana te ne žele raditi poslove koji nisu u njihovoj struci te zbog toga takvim državama nedostaje „običnih radnika“. Pod tim pojmom smatraju se radnici primarnih, sekundarnih i tercijarnih djelatnosti. Također se mora naglasiti kako se zanimanja primarnih djelatnosti sve slabije mogu pronaći zbog urbanizacije gradova i država te je sve manje ljudi koji odabiru opciju života na selu i samim time zanimanjem nekih od skupine primarne djelatnosti poput poljoprivrede i stočarstva.

Za Hrvatsku bi se moglo reći kako je u specifičnoj situaciji, nešto između te dvije situacije, jer našoj zemlji nedostaje i jednih i drugih radnika. Kao što je ranije navedeno, Hrvatska pati od sindroma „odljeva mozgov“ što znači da velik broj visokoobrazovanih mladih ljudi odlazi u

razvijenije države jer im tamo nude bolje uvjete i veću plaću. Međutim, Hrvatska ima i problem s uslužnim, građevinskim i ostalim djelatnostima koje obavljaju osobe niže razine obrazovanja. Tim radnicima je također bolje u drugim zemljama gdje rade isti posao za više novaca i u boljim radnim uvjetima. Dakako, Hrvatska nije toliko loša zemlja kako sada zvuči, ali evidentno je da postoji problem pri zapošljavanju domaćih ljudi.

U takvim situacijama države su okreću stranim radnicima, odnosno migrantima, izbjeglicama i ostalim ljudima u pokretu koji imaju manje zahtjeve te su većinom sretni s bilo kakvim poslom. To je dakle, ekonomska prednost koju donose valovi migracija. Potreba države i poslodavaca da popune mjesta za takvu vrstu poslova se ispunjava i time se rješava problem nezaposlenosti. Doduše, draže bi nam bilo da se nezaposlenost smanji među domaćim stanovništvom, no takve poslove netko mora raditi, a oni ne žele. To je dobra vijest ponajviše za poslodavce jer im strani radnici omogućavaju rješenje problema pri potražnji radnika, a uz to im ne plaćaju toliko visoke nadnice kao što bi plaćali domaćim radnicima. Međutim, takva situacija za sobom vuče i negativne posljedice u drugim aspektima, no do toga ćemo doći pri objašnjavanju negativnih utjecaja migracija.

Još jedan pozitivan utjecaj, usko vezan za ekonomiju i prijašnji primjer je mirovinski sustav. Dolaskom sve više ljudi u zemlju, u ovom slučaju migranata i njihovim zapošljavanjem, indirektno pomažu državi boravišta time što plaćaju poreze koja država koristi u razne svrhe pa tako i mirovinski sustav. Postoji mnogo stvari koje država mora i može popraviti no mirovinski sustav je istaknut s obzirom na sve veći problem koji predstavlja (Embraceni.org, 2024).

Naravno, ekonomiji države u velikom opsegu mogu pomoći i dolasci visokoobrazovanih ljudi koji time potiču ekonomski i gospodarski rast, no najveći problem toga je što se malo država može pohvaliti takvim utjecajem kojim privlače takve radnike s obzirom da se većina država bori s problemom njihovih odlazaka (Embraceni.org, 2024).

Jedan od problema s kojim se europske države susreću jest visok udio starije populacije unutar domicilnog stanovništva. Najviše od svih država se ističe Italija koja je imala najveći porast broja starijeg stanovništva u 2023. godini (Istat.it, 2023). Dolazak migranata u takve zemlje se zato također može gledati kao pozitivan utjecaj jer ukoliko se radi o mlađim ljudima, zemlja odredišta time pomlađuje svoju populaciju i izbjegava crnu statistiku prestarog stanovništva. Naravno da bi se to računalo, ti migranti moraju živjeti u toj državi i postati njenim državljanima, inače se ne mogu ubrajati pod stanovništvom te zemlje (Embraceni.org, 2024).

Među pozitivnim utjecajima migracija mogu se pronaći i oni socijalne prirode. Naime, život ljudi u pokretu kada pristignu u novu i nepoznatu zemlju je težak i zahtjevan. Ući u zemlju o kojoj ne znate gotovo ništa, ne govorite službeni jezik te države i ne znate običaje te zemlje, zasigurno nije lako. Pogotovo je teško uspostaviti komunikaciju s onima koji ne znaju engleski niti neki drugi europski jezik što dodatno otežava njihovu situaciju. Pozitivni utjecaji migracija nastupaju u onom trenutku kada država odredišta njihovih migracija odluči prihvatiti te strance i pomoći im.

Integracija migranata poboljšava njihov socijalan život te ih kulturno uzdiže. Jezik, kultura i običaji su tri temeljna stupa svakog naroda, a kada stranac dođe u njihovu zemlju i trudi se naučiti o njima, daje do znanja da ih poštuje te da želi postati prijatelj, a ne neprijateljski stranac. Time se stvara zajedništvo među ljudima domaćeg stanovništva i migranata (Toppr.com, 2024).

Kada migranti nauče jezik, kulturu i običaje naroda u zemlji kojoj se nalaze, kroz postupak integracije proizlaze samo pozitivne stvari. Učenje nove kulture može se shvatiti kao uzdizanje sebe samoga kao osobe, a također se pridodaje i vlastitom znanju i životnom iskustvu. No, od toga ne proizlazi dobro samo za migrante koji su se odlučili za dalek put, već se ono prenosi i na njihovu obitelj, a ponajviše na njihovu djecu koja će zbog takve hrabre odluke imati priliku za bolji i lakši život bez straha od ratova i stradavanja, bolje životne uvjete te priliku za obrazovanje i vlastiti uspjeh u životu (Toppr.com, 2024).

Od ostalih stvari, pozitivan utjecaj je i kada migranti dolaze i rade u novoj zemlji te dio plaće koje odvoje za svoju obitelj šalju nazad u državu porijekla. „Što je najvažnije, migracija stvara protok novčanih doznaka, važan izvor prihoda za mnoge siromašne obitelji (iako je njihov makroekonomski učinak dvosmislen). Migracija također pomaže povećati međunarodnu trgovinu, FDI (izravna strana ulaganja) i prijenos tehnologije. Za kreatore politike u zemljama podrijetla, optimalna strategija je smanjiti gubitak visokokvalificirane radne snage i iskoristiti financijske i tehnološke priljeve povećanjem poslovnih prilika i prilika za zapošljavanje, kao i stvaranjem novih“ (Meig.ch, 2022).

Sada se osvrćemo na negativne utjecaje migracija. One se najviše odnose na reakcije domicilnog stanovništva koji reagiraju, većinom negativno na nagle promjene koje se događaju u njihovoj zemlji, a među ostalim razlozima su sukobi između dvaju ili više kultura i običaja koji se u velikoj mjeri razlikuju.

Od negativnih razloga, prvo ćemo se dotaći stava koji sve više Europljana dijele, a to je da Europa gubi svoj identitet. Kako Douglas Murray u svojoj knjizi navodi, problem nastaje kada broj novopridošlih migranata dosegne tu razinu za koju se pali „žarulja upozorenja“. „Znamo da suvremeni Grci nisu poput istoimenoga antičkog naroda. Znamo da današnji Englezi nisu poput onih od prije tisuću godina, baš kao što ni današnji Francuzi nisu poput Francuza iz prošlosti. Ali svi su oni prepoznatljivo Grci, Englezi i Francuzi i svi su Europljani. U tim i drugim identitetima prepoznavamo stupanj kulturnog nasljeđa: tradiciju koja čuva određena obilježja, običaje i ponašanja“ (Murray, 2017: 11).

„Problem nije u prihvaćanju promjena, nego u spoznaji da kad promjene nastupe prebrzo ili su previše različite, postajemo nešto drugo – uključujući i to da postajemo nešto što možda ne želimo biti“ (Murray, 2017: 11).

„Znamo da Europljani ne mogu postati što god požele. Ne možemo, primjerice postati Indijci ili Kinezi. A ipak se od nas očekuje da povjerujemo kako svatko na svijetu može doći u Europu i postati Europljanin“ (Murray, 2017: 11).

Autor ovim navodima izražava zabrinutost za europski kontinent, smatrajući da je strancima lako ući i postati Europljaninom, dok u obrnutom scenariju, kada bi Europljanin pokušao doći u neku drugu zemlju i kulturu, ne bi imao takvu dobrodošlicu.

Murray dalje objašnjava kako mu se čini da za Europljane vrijede specifična pravila u usporedbi s drugim zemljama i narodima. Autor članka, navedenog u knjizi, išao je tako daleko da je optužio Europljane kako ih je stigla karma za sve ono što su u povijesti radili, od pokoravanja, porobljavanja i krađa u drugim zemljama tijekom doba konkvistadora (Murray, 2017: 38). U drugom, pak primjeru na tv emisiji su skupili pripadnike britanskog stanovništva koji su javno izrekli da su rasisti te su im uzeli DNK analizu kako bi im dokazali da nitko od njih nije 100 postotni Englez, već da svi imaju mali udio drugog podrijetla. S ciljem da im to dokažu, izjavili su kako je to primjer da su svi zapravo stranci te da nema smisla bojati se migracija i nacionalnog identiteta (Murray, 2017: 38). Takvo što, tvrdi Murray, se nitko ne bi usudio reći nekoj drugoj skupini ljudi, ali za nas Europljane, kao da vrijede neka drugačija pravila.

Sljedeći negativan ishod migracija može biti druga strana jednog od navedenih pozitivnih uzroka. Kao što je ranije objašnjeno, dolazak stranih radnika može popraviti stanje nezaposlenosti i dobro utjecati na ekonomiju države, ali tu postoje i moguće loše strane. Ukoliko migranti ne posjeduju dovoljnu razinu obrazovanja s kojim bi bili kompetentni raditi

poslove koji su traženi, jedino dodatnim obučavanjem poslodavci mogu računati da imaju ikakve šanse dobiti nešto korisno od takvog radnika. Takvo što naravno košta puno, a još uvijek nismo uzeli u obzir da su velike šanse da takva osoba ne zna pričati engleski jezik s kojim bi se moglo komunicirati, a kamoli službeni jezik zemlje, u ovom slučaju hrvatski. No, to nije ni najgori dio u ovom primjeru, već se on odnosi na česte slučajeve iskorištavanja i omalovažavanja migranata od strane poslodavaca koji iskorištavaju njihovu tešku situaciju i profitiraju tako što im daju nižu plaću nego što bi dali domaćem radniku te im nerijetko ne pružaju iste uvjete i povlastice.

Sve veći broj stranaca koji ulaze u zemlju znači i sve više sigurnosnih problema. Što je masa ljudi veća to ju je teže kontrolirati te je veća mogućnost nastanka kriznih situacija. Zbog sigurnosnih razloga bitno je identificirati sve ljude koji pokušaju ući u zemlju te procijeniti radi li se potencijalno o osobi koja bi mogla imati loše namjere u vidu sigurnosti te zemlje. To je zahtjevan i kompliciran proces i zato se na tim dijelovima puta najviše troši vremena. Problemi nastaju kada dolaze migranti bez osobnih dokumenata te ih je izrazito teško identificirati, ako još uz to nije uspostavljena komunikacija. Znajući kakav je to problem, ne imati osobne dokumente na granici zemlje, uvijek postoje oni koji pokušavaju ilegalno ući u zemlju. Osim što je to izrazito opasno za njih, jer često takav ishod završi smrću, opasno je i za zemlju odredišta jer su u nju ušle osobe o kojima se ništa ne zna, niti tko su niti koje su im namjere.

Jedan od najvećih strahova pri tim situacijama jest mogućnost da je u zemlju ušla osoba koja planira izvesti čin terorizma. Tada bi se radilo o međunarodnom terorizmu, a njegovi razlozi su razni. I dok razlozi mogu biti različiti, jedan motiv je kod svih isti, a to je strah i bijes. Ukoliko se ne radi o običnom osvetničkom pohodu koju organizira teroristička organizacija, najčešće su izvori problema odvojen život u enklavama u stranoj zemlji, kako bi se pokušala zadržati kultura i tradicija. Kada dođe do osjećaja napadnutosti, stvara se motiv za pobunu i nastanak terorizma (Kuntić, 2014: 78).

Međunarodni terorizam odnosi se na sljedeća područja: „nepovredivost granice (nedopušten ulazak i/ili boravak), nacionalna sigurnost, integracija, etnički/multikulturalni odnosi i državljanstvo“ (Kuntić, 2014: 79).

Ono u čemu je Europa pogriješila je, misleći kako će se useljenici vratiti natrag u svoju matičnu državu nakon što im isteknu dogovoreni ugovori. Međutim to nije bio slučaj, tek polovica se vratila dok je ostatak ostao u zemlji bilo to na legalan ili ilegalan način. To je omogućilo daljnje

širenje terorističkih organizacija u Europi, a glavni akteri su ovaj put bili potomci useljenika (Kuntić, 2014: 84).

„Kao razlozi pobune protiv država u kojoj su rođeni najčešće se navode siromaštvo, loši životni uvjeti, getoizacija, nezaposlenost, nizak stupanj obrazovanja, otuđenost, rasne predrasude domaćeg stanovništva i nepravedna politika zapadnih vlada prema muslimanskom svijetu, koja se ponajprije odnosi na podršku Izraelu te ratove u Iraku i Afganistanu“ (Kuntić, 2014: 84).

Uz navedeno, od negativnih utjecaja mora se spomenuti i veći postotak organiziranog kriminala te trgovina ljudima.

ANKETA I REZULTATI ANKETE

U ovome dijelu dolazimo do testiranja prvotno postavljenih hipoteza i dobivamo uvid o stavovima građana. Metoda koja se koristila kako bi se dobili rezultati istraživanja je anketa. Skupina ljudi na koju se anketa ograničila su mladi ljudi Republike Hrvatske, starosti do 35 godina. Napominjem kako se ovdje ne radi o stavovima svih ljudi u Hrvatskoj, već se anketa namjerno ograničuje na mlade ljude u Hrvatskoj (do 35 godina), a razlog tome je to što je autor htio istraživati stavove većinom svoje generacije, s kojom je i najviše u doticaju.

Svrha anketiranja bila je dobiti njihove stavove o ljudima u pokretu te testirati njihovo znanje o ključnim pojmovima koji se nalaze u ovom radu. Kako bi zadobili osnovne statističke podatke o ispitanicima, na početku su im bila postavljena općenita pitanja poput spola, dobi i razine obrazovanja. Nakon toga su uslijedila pitanja višestrukog izbora u kojem su morali odabrati jedan ponuđen odgovor među kojima je, naravno samo jedan točan. Nakon takvih pitanja su uslijedila i pitanja kratkog odgovora u kojima se ispitanicima postavilo pitanje na koji su mogli dati vlastito mišljenje u par rečenica.

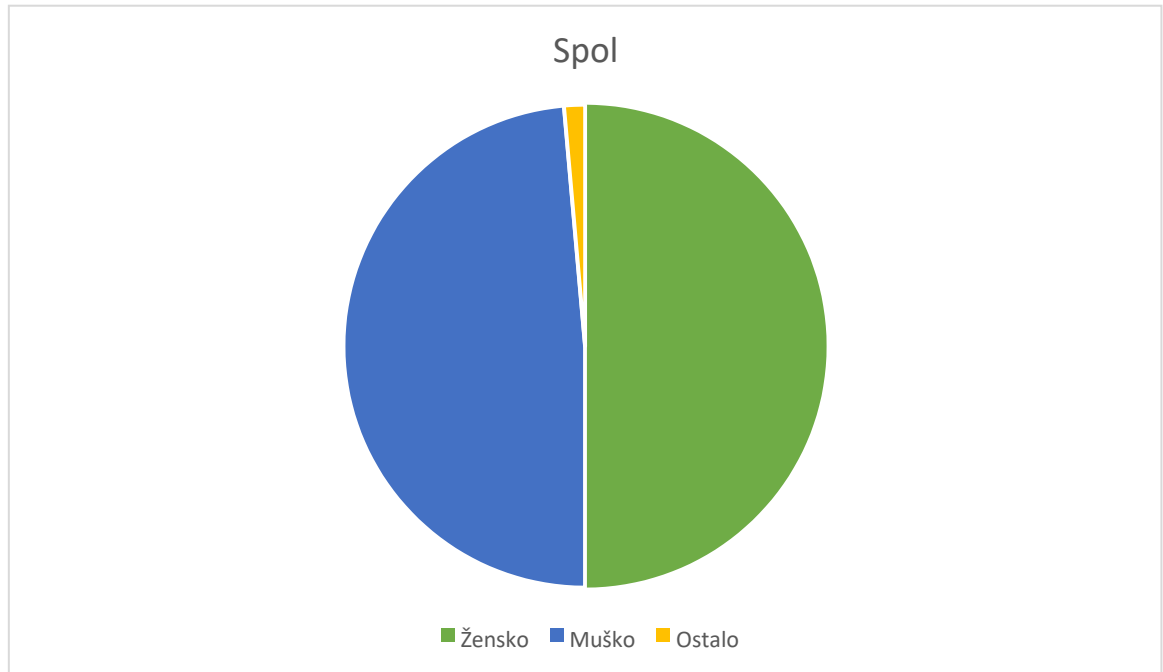
Pri istraživanju koristila se kvantitativna metoda prikupljanja podataka. A kvantitativna metoda je „sustavno empirijsko istraživanje opažljivih fenomena pomoću statističkih, matematičkih ili računalnih tehnika“ (Pavić, 2024). Cilj kvantitativnog istraživanja je upotrijebiti i razviti teorije i hipoteze koje su povezane s društvenim fenomenima, a središnji proces kvantitativnog dizajna istraživanja je proces mjerenja koji omogućava povezivanje empirijskih opažanja i matematičkog iskaza kvantitativnih odnosa. U najvećem slučaju se vrše na uzorku, dok se istražitelj nada da se rezultati mogu primijeniti na cjelokupnu populaciju (Pavić, 2024).

Kvantitativno istraživanje koristi opći pristup provedbi istraživanja, a među njima je i anketa, stoga se za kvantitativne metode može reći kako su to one metode koje se koriste pri odgovaranju na ciljeve kvantitativnih istraživanja (Posavec, 2011: 17).

Na anketi je ukupno 16 pitanja i sva su obvezna, a cilj je bio pridobiti što veći uzorak ljudi koji bi odgovorila na ta pitanja. Uzorak je nešto manji nego što se prvotno očekivalo, ali će biti dovoljan za potrebe ovoga rada. Ukupan uzorak je 72 ispitanika. Prije rješavanja ankete, ispitanicima je objašnjeno da je njihovo sudjelovanje dobrovoljno i anonimno, što znači da su njihovi odgovori u potpunosti povjerljivi i nitko ih, ni na koji način, ne može povezati s njima.

U nastavku slijede pitanja koja su bila postavljena ispitanicima i njihovi odgovori.

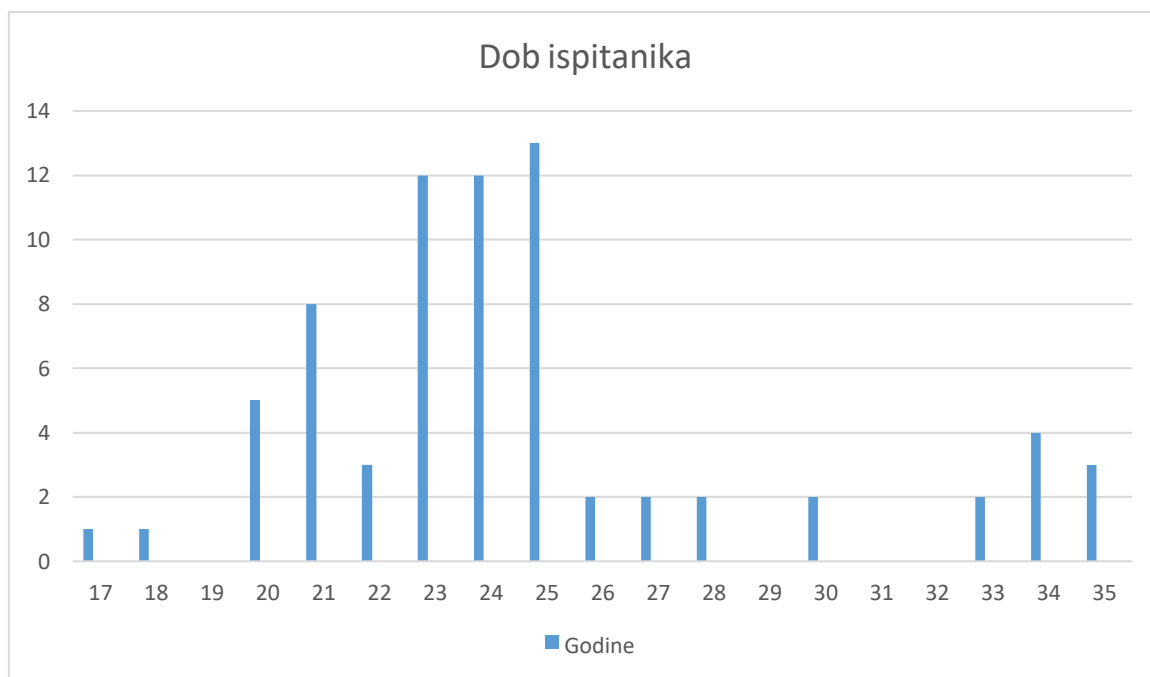
Pitanje broj 1: spol

Grafikon 1 – spol ispitanika

Kao što možemo vidjeti na prikazanom grafikonu, radi se gotovo o podjednakom postotku među spolovima. Preciznije, 50% ispitanika čine žene, a 48,6% ispitanika su muškarci. Preostaje 1,4% kako bi se dobio ukupan uzorak spola ispitanika, a taj postotak označava odabranu opciju „ostalo“, koja je postavljena u slučaju da se ispitanik ne identificira kao neku od ponuđenih opcija. U najboljoj namjeri da se izbjegnemo mogući problemi oko izostavljanja ljudi koji se identificiraju drugačije, ova opcija je postavljena.

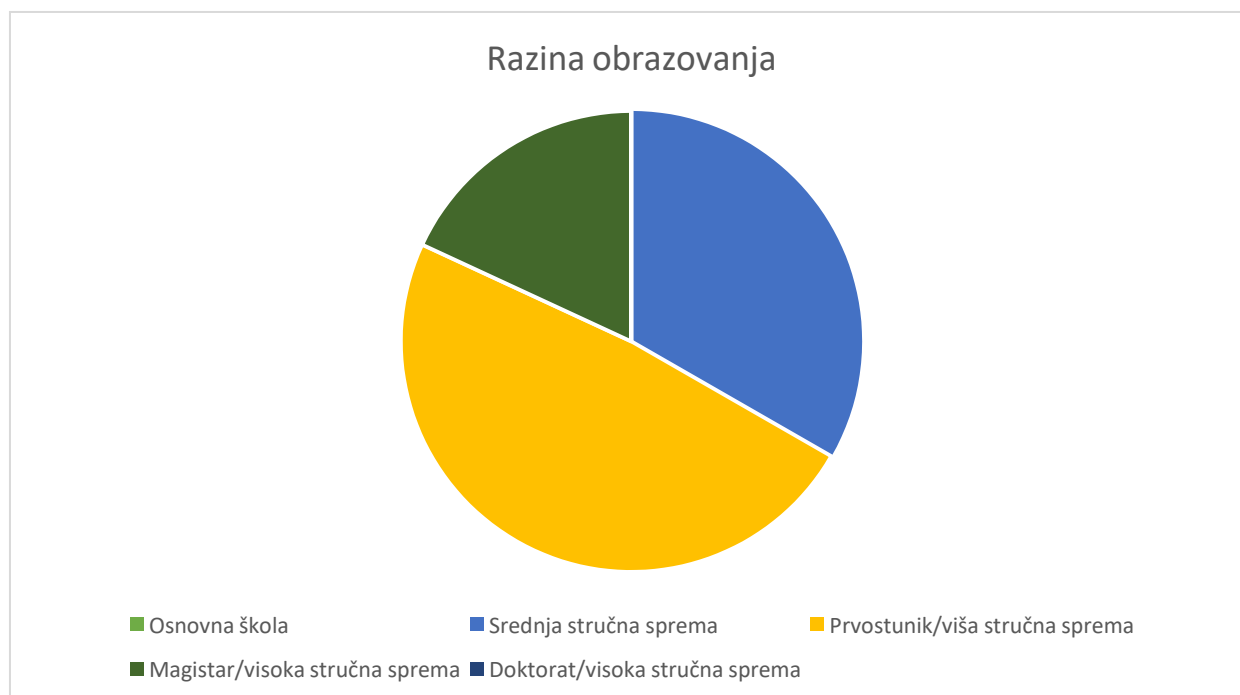
Pitanje broj 2: dob

Grafikon 2 – dob ispitanika

U grafikonu se može vidjeti koliko godina su imali ispitanici. Dolje su prikazani brojevi koji označavaju starost ispitanika, dok su lijevo brojevi koji označavaju koliko je ljudi s istom starosti odgovorilo na anketu. Najmlađa osoba je imala 17 godina, stoga je s tim brojem i započeo grafikon, a najstarije koliko su mogle osobe u ovoj anketi biti je 35 godina, kao što je to i ranije istaknuto. Zanimljivo je kako u ponuđenom prikazu nije bilo osoba, tj. ispitanika koji su starosti 19, 29, 31 i 32 godine pa je zato na grafikonu i upisana nula. Među ispitanicima je dakle, najviše osoba s 25 godina, njih čak 13, a srebrnu medalju dijele osobe s 23 i 24 godine kojih je bilo podjednako, 12. Osobe starije od 35 godina nisu mogle ispuniti anketu zbog toga što se anketa fokusira na mlade ljude te dodatno, istražuje se skupina ljudi koja je autoru generacijski bliska.

Pitanje broj 3 – razina obrazovanja

Grafikon 3 – razina obrazovanja ispitanika

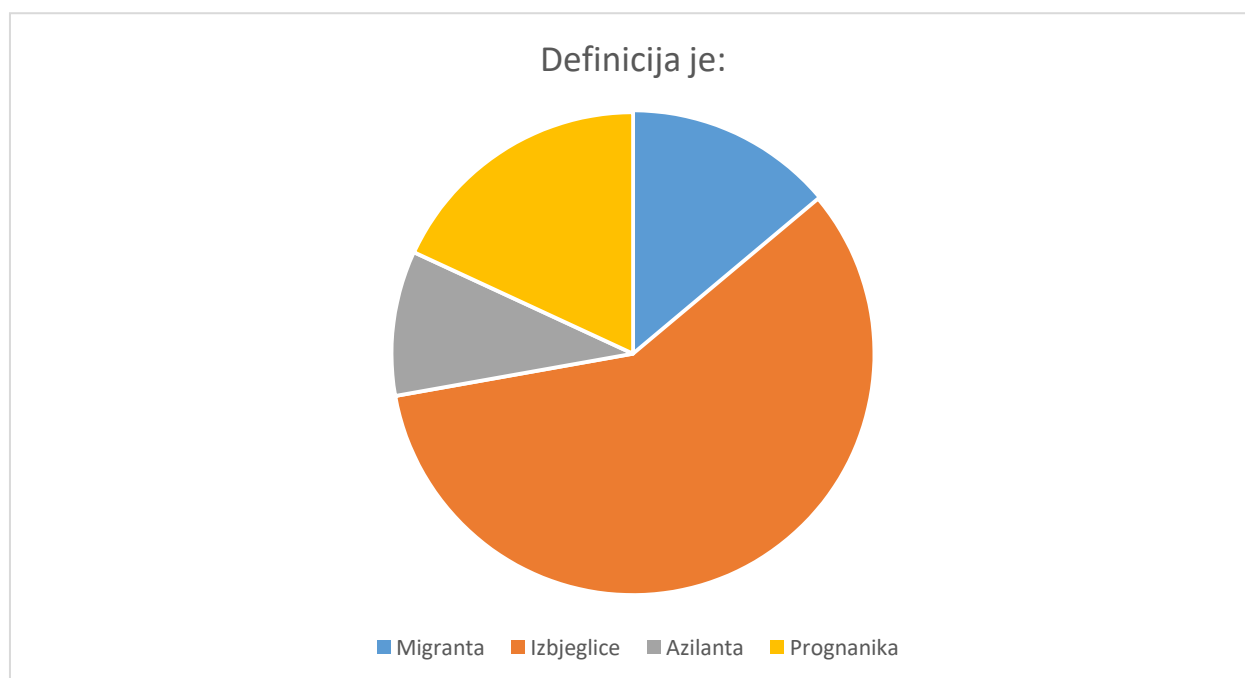
Na grafikonu su prikazane razine obrazovanja ispitanika. Na ovaj način možemo uvidjeti kakvi su preduvjeti ispitanika da se nose s pitanjima u anketi. Anketa nije komplicirana, štoviše napravljena je tako da u najvećoj mogućoj mjeri bude jasna svima te da pojmovi koji se nalaze u njoj nisu apstraktni. Cilj ankete jest provjeriti znanje o pojmovima ljudi u pokretu i to anketa radi, ali je također i cilj ankete da bude lako razumljiva, što se traži od ispitanika te naravno, mora biti dovoljno kratka i zanimljiva kako potencijalni ispitanici ne bi odustali od nje upravo zbog prevelikog broja pitanja ili barem onih nerazumljivih.

Kao što grafikon prikazuje, nitko od ispitanika nije završio samo osnovnu školu, što je i bilo očekivano. Srednju stručnu spremu imaju 33,3% ispitanika, a ispitanika koji imaju magisterij, tj. visoku stručnu spremu, je 18,1%. Najveći postotak ispitanika čine osobe koje posjeduju višu stručnu spremu, odnosno titulu prvostupnika, njih 48,6%. Ispitanika koji imaju doktorat, također visoku stručnu spremu, nije bilo.

Nakon općenitih pitanja, uslijedila su pitanja koja provjeravaju znanje ispitanika o pojmovima ljudi u pokretu. Za svaki pojam dana je definicija te su ispitanici imali zadatak da prepoznaju o kojem se pojmu radi nakon čitanja definicije.

Pitanje broj 4 je tako bila prva definicija, a glasilo je ovako: „Osoba koja se zbog osnovanog straha od progona temeljem svoje rase, vjere, nacionalnosti, pripadnosti određenoj društvenoj skupini ili političkog mišljenja, nalazi izvan zemlje svoje nacionalnosti, a ne može ili se zbog takvog straha ne želi staviti pod zaštitu te zemlje, definicija je...“

Točan odgovor je izbjeglice, a sada ćemo vidjeti kako su odgovarali ispitanici.

Grafikon 4 – definicija izbjeglica

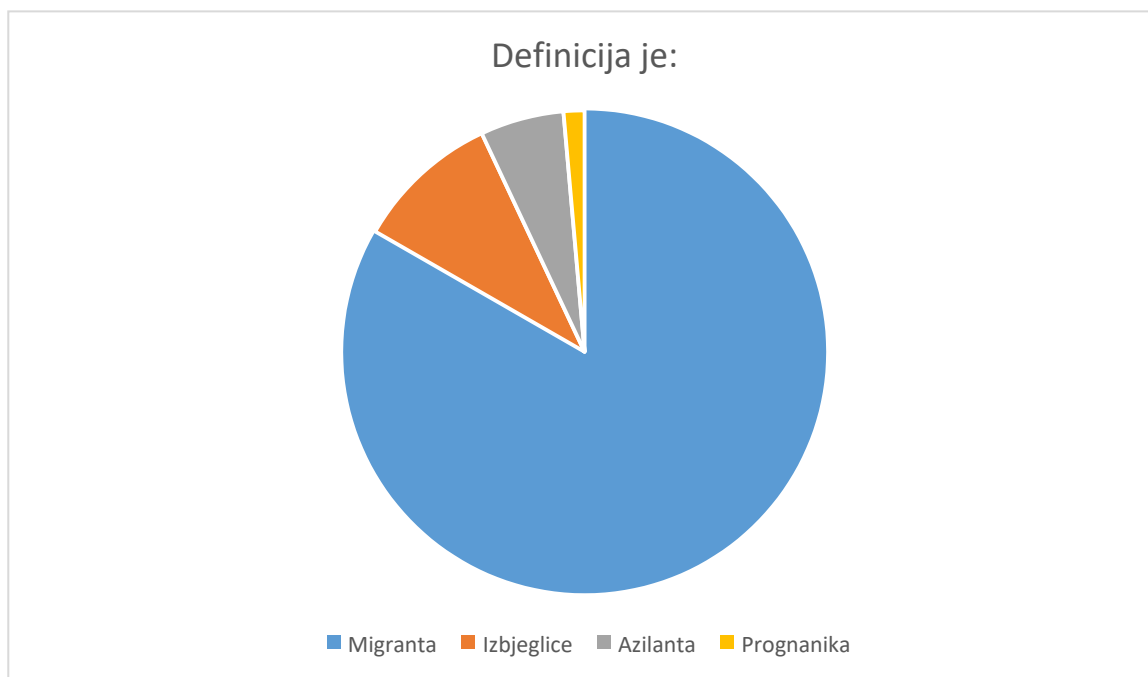
Većina je znala odgovor jer je 58,3% ispitanika točno odgovorilo. Drugi najveći postotak je bio 18,1% ispitanika koji su smatrali da se ovdje radi o prognanicima, a odmah iza toga su 13,9% njih mislili da je ipak riječ o migrantima. Na kraju, s 9,7% udjela su oni koji su smatrali da je to definicija azilanata.

Pitanje broj 5 – druga definicija

Pitanje je glasilo: „Ljudi koji se kreću svojim izborom, a ne kako bi pokušali pobjeći od sukoba ili progona, obično preko internacionalne granice, definicija je...“

Točan odgovor je da je to definicija migranata.

Ovako su odgovorili ispitanici:

Grafikon 5 – definicija migranata

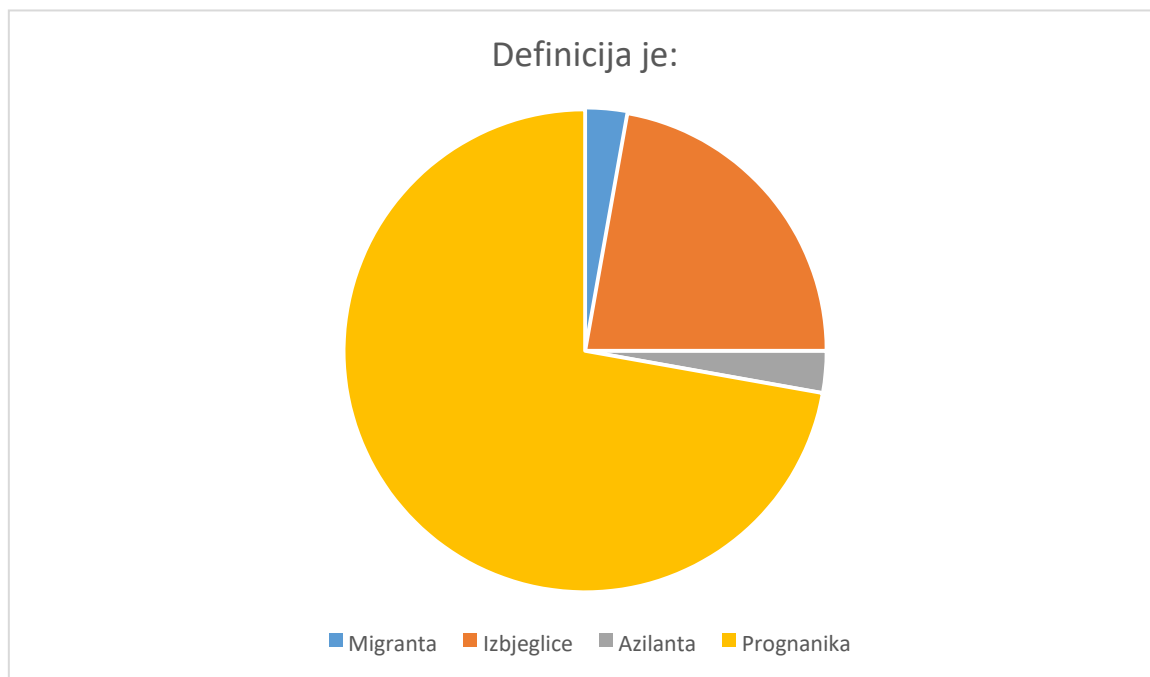
Ponovno je većina ispitanika znala o kojoj se definiciji radi, u ovom slučaju znali su u visokom postotku, a on je iznosio čak 83,3%. Dalje, s znatno manjim postotkom su uslijedili oni koji su smatrali da se radi o izbjeglicama s 9,7%, oni koji su mislili da je riječ o azilantima s 5,6% te na posljetku oni koji su smatrali da je točan odgovor prognanici s 1,4%.

Pitanje broj 6 – treća definicija

Pitanje je glasilo: „Osoba koja se iseljuje iz svog kraja ili države u kojoj živi, protiv svoje volje zbog postojanja izravne naredbe ili prijetnje od strane države ili agresora, definicija je...”

Točan odgovor je da se radi o definiciji prognanika.

Ovako su odgovorili ispitanici:

Grafikon 6 – definicija prognanika

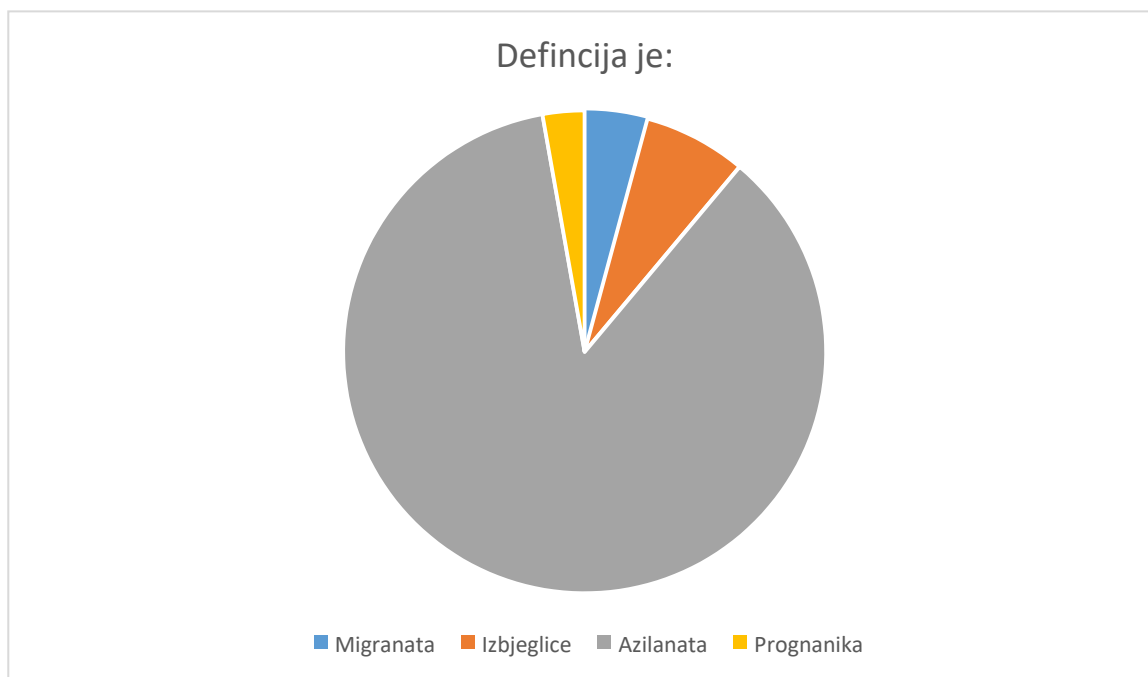
I ovaj puta su ispitanici u većoj mjeri znali koji je ispravan pojam navedene definicije. Čak 72,2% ispitanika, točno je odgovorilo da je to definicija prognanika. Od ostalih odgovora, 22,2% ljudi je smatralo da je riječ o izbjeglicama, a podjednako dalje s 2,8% su ljudi s jedne strane smatrali da je to definicija migranata, kao i s druge strane da se radi o azilantima.

Pitanje broj 7 – četvrta definicija

Pitanje je glasilo: „Osoba koja namjerava tražiti ili već čeka odluku na njen zahtjev za međunarodnom zaštitom, definicija je...“

Točan odgovor je definicija azilanata.

Ovako su odgovorili ispitanici:

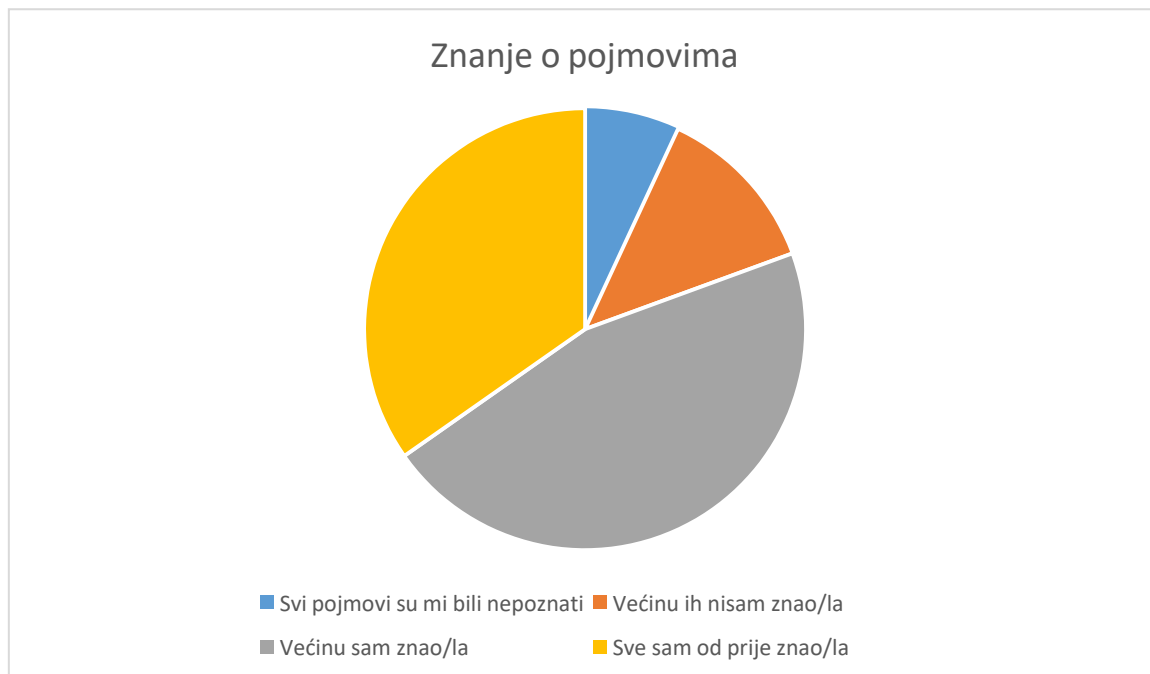
Grafikon 7 – definicija azilanata

Od svih definicija, ovu su ispitanici u najvećoj mjeri znali ili prepoznali. S čak 86,1% glasova, ispitanici su točno odgovorili da se radi o definiciji azilanata. Njih 6,9% su smatrali da je ipak riječ o izbjeglicama. Da je to definicija migranata, smatralo je 4,2% ispitanika te na kraju njih 2,8% je mislilo da se radi o prognanicima.

Pitanje broj 8 – poznavanje pojmova

U sljedećem pitanju ispitanike se pitalo u kojoj mjeri su im prethodno navedeni pojmovi bili poznati.

Ovako su odgovorili:

Grafikon 8 – koliko su pojmova ispitanici otprije znali

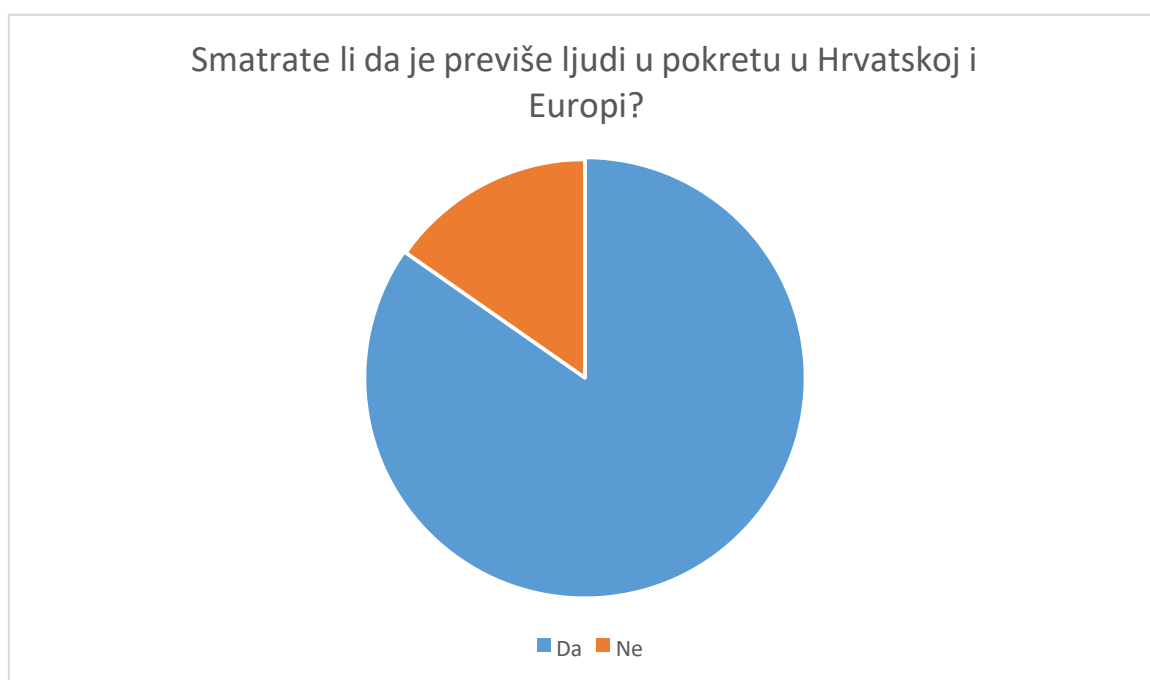
Najveći postotak odgovora među ispitanicima je bio da su većinom znali ili čuli za navedene pojmove ranije, a on nosi 45,8% udjela. Nakon toga slijede oni koji tvrde da su sve od prije znali ili čuli, s 34,7% glasova. Zatim oni koji većinu njih nisu znali, nose 12,5% glasova i naposljetku oni kojima su navedeni pojmovi bili potpuno nepoznati te su vjerojatno pogađali o kojim se pojmovima radi, su 6,9% udjela. S obzirom da su prijašnji grafikoni pokazali da su ispitanici većinom točno odgovorili na zadane definicije, ovakav rezultat se i očekivao, tj. može se smatrati točnim.

Pitanje broj 9 – stavovi o broju ljudi u pokretu

Pitanje je glasilo: „Smatrate da je previše ljudi u pokretu u Hrvatskoj i Europi?“

Cilj ovog pitanja je uvidjeti smatraju li ispitanici da je previše novih ljudi, tj. stranaca koji ulaze u njihovu zemlju, što bi moglo indicirati da im to počinje smetati ili ih već smeta. Ili ih pak to uopće ne smeta i ne vide problem u tome.

Ovako su odgovorili:

Grafikon 9 – stavovi ispitanika o broju ljudi u pokretu

Kao što možemo primijetiti, velika većina ispitanika je odgovorilo da smatraju kako je previše ljudi u pokretu, njih čak 84,7%, dok manjina tako ne vidi situaciju, njih 15,3%.

Pitanje broj 10 – Iskustva s ljudima u pokretu

„Kakva su Vaša iskustva s ljudima u pokretu u vašem gradu?“ glasilo je deseto pitanje.

Ovako su odgovorili ispitanici:

Grafikon 10 – iskustva s ljudima u pokretu

Većina ispitanika je izjavilo kako su njihova iskustva s ljudima u pokretu s kojim su se susreli, bila pozitivna – 54,2%, dok su, s nešto manjim postotkom, ostali ispitanici izjavili da su doživjeli negativna iskustva s 45,8% udjela.

Pitanje broj 11 – stavovi o povećanju broja ljudi u pokretu

Sljedeće pitanje je imalo cilj dobiti informaciju o tome kako ispitanici vide mogući porast broja ljudi u pokretu, preciznije u Hrvatskoj te ih se pitalo vide li to kao nešto dobro ili loše.

Ovako su odgovorili:

Grafikon 11 – stavovi ispitanika o povećanju broja ljudi u pokretu

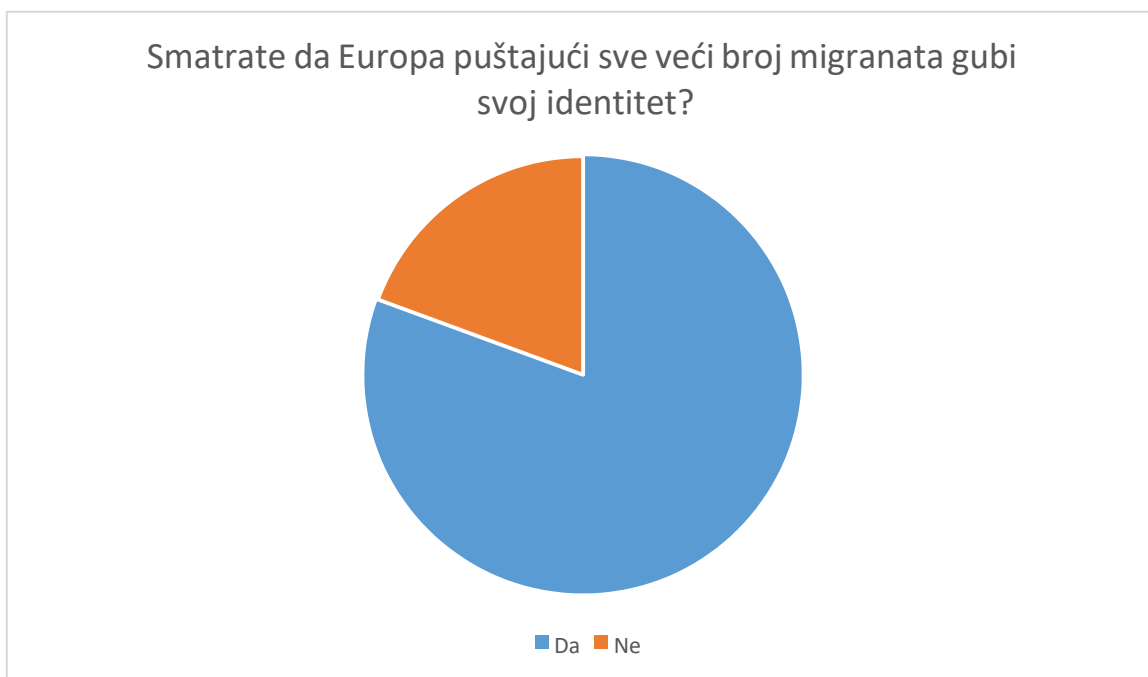
Većina ispitanika je smatralo kako bi to Hrvatskoj moglo naštetiti te su povećanje broja ljudi u pokretu vidjeli kao nešto negativno, njihov udio iznosio je 66,7%.

S druge strane su 33,3% ispitanika koji su to vidjeli u pozitivnom smislu i uvjerenjem kako to može pomoći Hrvatskoj.

Pitanje broj 12 – Gubi li Europa svoj identitet?

Kao što je navedeno u prijašnjim dijelovima ovog rada, kao negativan utjecaj dolaska što većeg broja stranaca u Europu, pod jedan primjer je stavljeno i mišljenje kako Europa gubi svoj identitet jer, ako tako nastavi, njezina će kultura i običaji biti zamijenjeni s kulturama stranaca koji u nju dolaze. Ovim pitanjem se pokušalo vidjeti kako to vide ispitanici ove ankete.

Ovo je bio njihov odgovor:

Grafikon 12 – gubi li Europa svoj identitet?

Velika većina ispitanika odgovorilo je pozitivno, da smatraju kako Europa uistinu gubi svoj identitet, njih čak 80,6%.

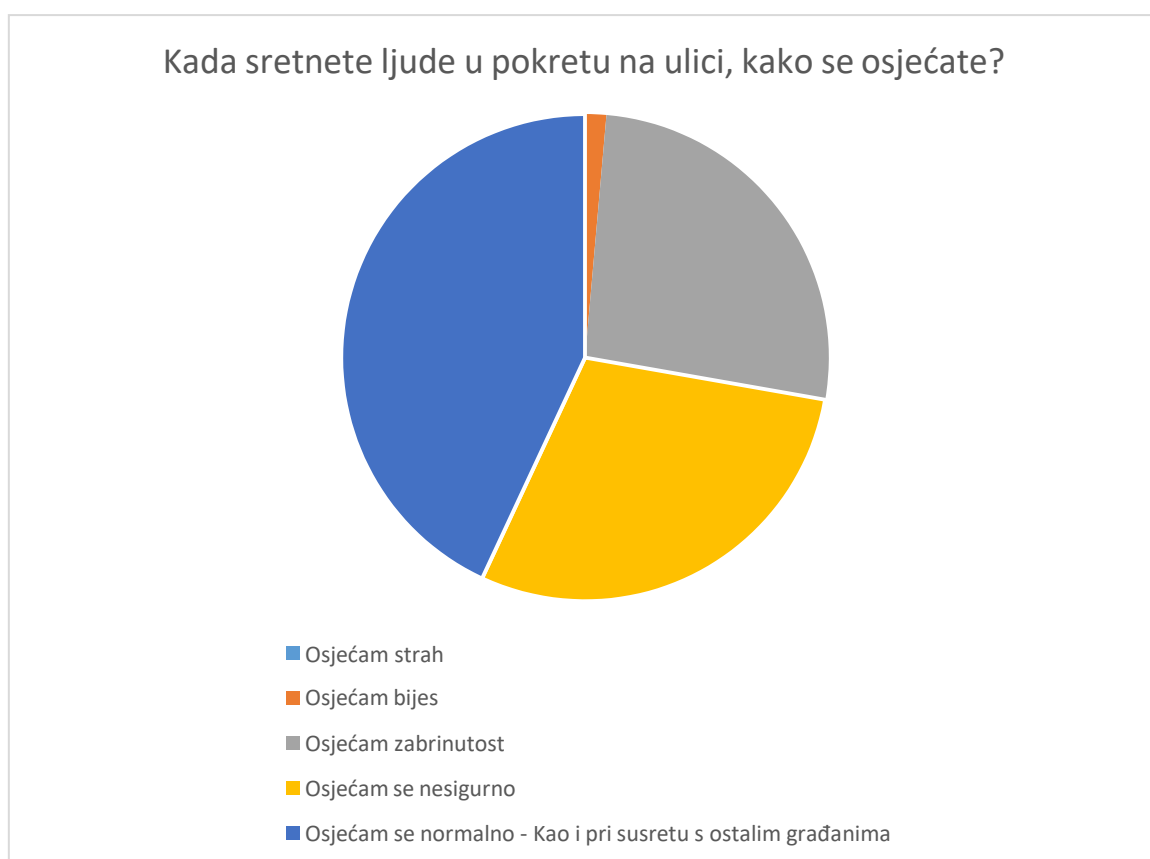
Suprotno njima, 19,4% ispitanika smatra kako to ipak nije slučaj.

Pitanje broj 13 – Subjektivni osjećaj ispitanika

Sljedeće pitanje je za zadatak imalo saznati kako se ispitanici osjećaju kada na ulici sretnu ljude u pokretu.

S obzirom da to prije nije bio čest slučaj, oni malo stariji ispitanici bi zasigurno odgovorili kako to smatraju čudnom pojavom koja u njima budi zabrinutost ili strah, no s obzirom da se unatrag par godina situacija znatno promijenila, mlađa generacija bi ovo mogla vidjeti kao nešto potpuno normalno.

Ovako su odgovorili:

Grafikon 13 – osjećaj ispitanika pri susretu s ljudima u pokretu

Niti jedan od ispitanika nije odgovorio da osjeća strah pri takvim susretima. Bijes, osjeća 1,4% ispitanika. Zabrinuto se osjeća njih 26,4%. Nesigurno se osjeća njih 29,2%. Najveći postotak ispitanika (43,1%) se osjeća normalno – kao i pri susretu s ostalim građanima.

Sljedeća tri pitanja nisu bila na principu višestrukog odgovora, već je pitanje bilo postavljeno tako da omogući ispitanicima da daju kratki odgovor u par rečenica. Prednost je u tome što nisu više bili ograničeni na ponuđene odgovore, već su mogli iznijeti vlastito mišljenje.

Pitanje broj 14 – „Smatrate da Hrvatska treba povećati prihvatne centre za strance i više resursa uložiti u pomoć prema migrantima?“

Iako su ispitanici bili potaknuti da daju svoja vlastita mišljenja u okviru kratkog odgovora, nekolicina njih se nije odlučila na tu opciju, već je samo odgovorila jednom riječju. Tako je anketa u ovom pitanju sakupila čak 37 odgovora koji su glasili samo „Ne“ i 16 odgovora na slične varijacije riječi „Da“. Također odgovor „Možda“ se pojavio dva puta. Ostali odgovori su bili nešto duži, a s obzirom da nema smisla predstaviti sve odgovore, biti će odabrani i citirani samo neki, oni najzanimljiviji.

Odgovor broj 1 – „Prihvatni centri + puno veći naponi u integraciji i asimilaciji stanovništva tako da počele ostati u Hrvatskoj i doprinositi kroz poslove hrvatskoj ekonomiji“.

Odgovor broj 2 – „Svakako, ali bi trebala raditi i na tome da smanji broj migranata. Naime, radi se o tome da bi trebali primati čim manji broj migranata, ali one koje smo primili da budu adekvatno zbrinuti“.

Odgovor broj 3 – „I da i ne, nisam siguran jer se premalo ulaže u npr. obrazovanje i kulturu“.

Odgovor broj 4 – „Mislim da im se dovoljno pomaže pa čak imaju i veća prava od naših ljudi kojima prijete glad i umiranje“.

Odgovor broj 5 – „U slučaju da se nastavi trend povećanja broja migranata u našoj zemlji, definitivno bi se trebalo uložiti više resursa u pomoć 'prilagodbe' i uvođenja migranata u našu kulturu. Glavna točka koju bi istaknuo u vidu edukacije je to da Hrvatska mora uvesti obvezno polaganje hrvatskog jezika za migrante koji ostaju više od godinu dana u Hrvatskoj“.

Pitanje broj 15 – „Smatrate da mediji prenose samo negativne priče o migrantima i time potiču ljude na stvaranje dodatnih predrasuda“?

Ponovno su neki kratko, jednom riječju odgovorili, tako je bilo 28 odgovora s „Ne“ i 19 odgovora s „Da“. Odgovor „Ne znam“ se pojavio dva puta, a „Moguće“ i „Možda“ po jednom. Istaknuti duži odgovori su bili sljedeći:

Odgovor broj 1 – „Ne, smatram da mediji prenose negativan pogled na tržište rada i brojčani udio Hrvata koji su emigrirali izvan Hrvatske u nadi za boljim poslovnim prilikama i većom plaćom. Mediji uglavnom ne prenose negativne priče o migrantima već stvaraju osjećaj da migranti preuzimaju velik dio poslova, ali se zapravo radi o poslovima koje Hrvati ne žele raditi – najčešće fizičkim poslovima. Nadodao bi kako često dolazi do krivog tumačenja slike ili poruke koju mediji pokušavaju prenijeti u društvo pa tako često dolazi do stvaranja predrasuda, a to se događa i kod tematike o migrantima“.

Odgovor broj 2 – „Većina medija nas pokušava senzibilizirati i stvoriti fasadu kako je to sve zapravo normalno i prihvatljivo, tako da bi se sakrila negativna strana“.

Odgovor broj 3 – „Mediji rade suprotno. Prikazuju migrante na pozitivan način, a prikrivaju njihove problematične navike i potencijalnu kriminalnu prošlost“.

Odgovor broj 4 – „Ne, smatram da prenose realne informacije odnosno kako stvari stoje“.

Odgovor broj 5 – „Da, stalno se može pročitati negativne vijesti o njima“.

Pitanje broj 16 – „Smatrate se zabrinutim za budućnost s obzirom kako se situacija s ljudima u pokretu zasad odvija u svijetu?“

Posljednje pitanje na anketi imalo je za cilj dobiti dojmove ispitanika o tome kako se osjećaju u vidu pogleda na budućnost, ukoliko je više odgovora koji ukazuju na to da se ispitanici brinu za budućnost, to može biti dobar pokazatelj prave slike mentaliteta hrvatskih i europskih državljana.

Kratkih odgovora je ovaj put bilo znatno manje, samo 11 odgovora s jednostavnim „Da“ i 3 s „Ne“.

Ostali, duži odgovori su izgledali ovako:

Odgovor broj 1 – „Smatram se zabrinutim, Europa gubi svoj identitet, bijeli čovjek izumire i to je činjenica. Nema veze s rasizmom koji je izmišljen“.

Odgovor broj 2 – „Ne, uvijek će postojati krize i različiti uzroci migracija za koje je potrebno imati stabilnu infrastrukturu za procesuiranje migrantskih problema“.

Odgovor broj 3 – „Da, smatram da nije dobro miješanje tolike količine ljudi i tako masovno u određene dijelove svijeta. Te države će nažalost izgubiti vlastiti identitet“.

Odgovor broj 4 – „Ne, povijesno gledano, u svijetu su se dešavale veće i češće migracije koje su bile uspješne i pripadnici naroda koji migriraju su se uspješno socijalizirali pritom ne gubeći svoju etničku i kulturnu pripadnost. Ne treba generalizirati narode te stvarati predrasude zbog određenih pojedinaca, pripadnika nekog naroda te ponašanja istih. Smatram da domaći narod ne bi trebao biti strah ljudi u pokretu; posebno ako se uzme u obzir da je mnogo, konkretno Hrvata, jednom bilo u istim cipelama“.

Odgovor broj 5 – „Što se tiče zabrinutosti, jedino oko čega sam malčice nesigurna jest sama kultura i religija koju nose ove zemlje. Smatram da bi se trebale poštovati vrijednosti zemlje u koju dolaziš i stoga na neki način bolje ograničiti bilo kakva ekstremna odstupanja. Većina migranata se jako dobro uklopi u sredinu u kojoj boravi, no uvijek će se pronaći 2 do 3 osobe koje će stvarati probleme i temelj za buduće predrasude. Sve u svemu, smatram da nema zabrinutosti oko ljudi u pokretu dokle god se drže poštovanja i pravila zemlje u koju dolaze“.

ZAKLJUČAK

Ponovno ću sada istaknuti koje je bilo istraživačko pitanje rada te njegova hipoteza.

Istraživačko pitanje rada je: „koliko su mladi ljudi u Hrvatskoj upoznati s pojmovima ljudi u pokretu i mogu li ih razlikovati“?

Hipoteza rada je: „mladi ljudi u Hrvatskoj ne pridaju mnogo pažnje i razmišljanja oko takvog pitanja te većinu stranaca koji ulaze u Hrvatsku svrstavaju u isti koš, tj. pod pojam migranata koji je u zadnje vrijeme popularan“.

Anketa je sredstvo kojim se testirala navedena hipoteza rada, a isto tako i istraživačko pitanje. Mogu reći kako me iznenadilo u kojoj mjeri su ispitanici poznavali i točno odgovarali na pitanja o definicijama, u kojima se testiralo njihovo znanje. Dakako, nisu svi znali odgovore na sva pitanja, ali sam smatrao da će razina točnih odgovora biti znatno manja. S time se može zaključiti kako je odgovor na istraživačko pitanje: ljudi u Hrvatskoj, barem mlađa populacija ispitana u ovoj anketi, su dobro upoznati s pojmovima ljudi u pokretu. Uvijek velik postotak točnih odgovora, uvijek veći od 50%, a nekad i preko 80% točnih odgovora potvrđuje ovu tvrdnju.

Samim time može se reći kako se moja hipoteza rada nije potvrdila. S obzirom na odgovore u anketi, ispitanici, barem većina njih, imaju dovoljno znanja da prepoznaju o kojim se ljudima u pokretu točno radi. Iako definicija i stvarna životna situacija nisu isto, vjerujem da bi zbog njihovog znanja, ako ne na prvu onda barem na drugu priliku, ispitanicima bilo jasno o kojem tipu se radi. Samim time, moram izreći kako mi je uistinu drago da sam pogrešno mislio te mi je drago da većina ispitanika zna razliku.

Od ostalih pitanja koja nisu testirala njihovo znanje već saznati njihova stajališta, među većinom ispitanika se javlja isti problem, a to je zabrinutost i strah od toga što može biti, ako situacija eskalira. Također smatram da ovim tempom Europa uistinu gubi identitet te da bi trebala razmisliti kakva će budućnost biti, ako ovako nastave. Daleko je to od mađarskog prijedloga i potpunog zatvaranja granica, ali smatram da bi veće profiliranje i smanjeni dotok bio učinkovitiji za sve. Usto, trebalo bi poduzeti mjere protiv zatvaranja migranata u enklave i isključivanja iz društva. Tim putem se neće ništa postići osim većih sukoba i veće neshvaćenosti. Ukoliko dolaze na zemlju teritorija Europe, trebali bi pokušati usvojiti kulturu,

jezik i običaje te zemlje ukoliko planiraju ostati u njoj. To je jedino pošteno, jer gurati svoju kulturu u drugoj zemlji ne daje nikakvu drugu poruku osim spremnosti na sukob.

POPIS LITERATURE

Baričević, Vedrana (2014): Europeizacija azilnih politika i izbjeglička prava: razvoj hrvatskog sustava azila i zaštita izbjeglica u Hrvatskoj. U: Milardović, Anđelko (ur) *Stranci pred vratima Europe*. (str. 111-137). Pan liber, Institut za europske i globalizacijske studije, Zagreb.

Barker, Hope i Zajović, Milena (2020) *The Black Book of Pushbacks Volume 1*. Border Violence Monitoring Network.

Kingsley, Patrick (2016): *Nova Odiseja: Priča o europskoj izbjegličkoj krizi*. Guardian Faber Publishing. S engleskog prevela Iva Karabaić

Kuntić, Dario (2014): Migracije i globalni terorizam. U: Milardović, Anđelko (ur) *Stranci pred vratima Europe*. (str. 73-91). Pan liber, Institut za europske i globalizacijske studije, Zagreb.

Murray, Douglas (2017): *Čudna smrt Europe*. *Bloomsbury Publishing Plc., s engleskog preveli Marija Perišić i Ruđer Jeny, Grafički zavod Hrvatske, Zagreb*.

Posavec, Lamza Vesna (2011) *Kvantitativne metode istraživanja: anketa i analiza sadržaja*. Hrvatski studiji Sveučilišta u Zagrebu.

Mrežni članci:

Refugee population by country or territory of asylum - European Union <https://data.worldbank.org/indicator/SM.POP.REFG?locations=EU> Pristupljeno: 1.7.2024

Azil i supsidijarna zaštita <https://gov.hr/hr/azil-i-supsidijarna-zastita/1204?lang=hr>

Hrvatska za Ukrajinu <https://hrvatskazaukrajinu.gov.hr/> Pristupljeno: 29.6.2024

Državni zavod za statistiku (2022) Migracije <https://dzs.gov.hr/vijesti/u-2021-u-rh-iz-inozemstva-doselilo-35-912-osoba-a-odselile-40-424-osobe/1216> Pristupljeno: 20.6.2024

Dublin Regulation, European Commission (2024). https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/common-european-asylum-system/country-responsible-asylum-application-dublin-regulation_en Pristupljeno: 15.7.2024

Hovring, Ronald (2024): 10 things you should know about migration and refugees. Norwegian Refugee Council. <https://www.nrc.no/news/2018/may/10-things-you-should-know-about-migration-and-refugees/> Pristupljeno: 25.5.2024

Migration and Its Effects (2019) <https://www.toppr.com/guides/evs/no-place-for-us/migration-and-its-effects/> Pristupljeno: 10.8.2024

Refugee population by country or territory of asylum - European Union
<https://data.worldbank.org/indicator/SM.POP.REFG?locations=EU> Pristupljeno: 1.7.2024

The pros and cons of migration (2024) <https://www.embraceni.org/migration/the-pros-and-cons-of-migration/> Pristupljeno: 10.8.2024

UNHCR: Sirijac koji godinama živi u Hrvatskoj. <https://www.unhcr.org/hr/12305-sirijac-koji-godinama-zivi-u-hrvatskoj-za-izbjeglice-predstavlja-most-izmedu-kultura.html>
Pristupljeno: 13.7.2024

Walizada, Ahmad Naweed (2022): Highlight 25/2022 – The positive impact of migration.
<https://www.meig.ch/highlight-25-2022-the-positive-impact-of-migration/> Pristupljeno:
10.8.2024

Ostali izvori:

Pavić, Dario (2024) Uvod u kvantitativne metode istraživanja. Powerpoint prezentacija,
Hrvatski studiji Sveučilišta u Zagrebu

Dokumenti:

Migracijska politika Republike Hrvatske. U: Milardović, Anđelko (ur) Stranci pred vratima
Europe. (str. 179-203). Pan liber, Institut za europske i globalizacijske studije, Zagreb.